TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE / OPAVA 2023

Dariusz Zakrzewski

Arkadiusz Ławrywianiec

„FOTOGRAF blízko lidem“

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
FILOZOFICKO-PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA V OPAVĚ
INSTITUT TVŮRČÍ FOTOGRAFIE

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Teoretická bakalářská práce

Arkadiusz Ławrywianiec

„FOTOGRAF blízko lidem“

Arkadiusz Ławrywianiec
“A PHOTOGRAPHER close to people”

Dariusz Zakrzewski
Obor: **Institut tvůrčí fotografie**
Vedoucí bakalářské práce: **MgA. Arkadiusz Gola, Ph.D.**
Oponent: **doc. Mgr. Jiří Siostrzonek, Ph.D.**
Opava 2023

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
V OPAVĚ

Abstrakt

Předmětem této práce je tvorba Arkadiusze Ławrywianiece, zejména práce týkající se židovské tematiky, chasidské komunity. V první části práce zmiňuji první kontakty autora s fotografií, činnost Arkadiusze Ławrywianiece jako tiskového fotoreportéra, pedagogickou činnost, činnost ve Slezském okrese ZPAF [Svaz polských uměleckých fotografů] v Katovicích a studium na Institutu tvůrčí fotografie v Opavě. V druhé části se věnuji tvorbě Arkadiusze Ławrywianiece, jenž téměř dvacet let fotografuje židovské náměty, chasidskou komunitu. Stručně zmiňuji i další témata a cykly, jež má autor ve svém portfoliu.

Klíčová slova

Arkadiusz Ławrywianiec, reportážní fotografie, dokumentární fotografie, dlouhodobý projekt, Lelów, židovská komunita, Chasidé, Svaz polských uměleckých fotografů, Škola „Fotoedukacja“, Institut tvůrčí fotografie v Opavě, Dziennik Zachodni.

Abstract

The theme of this work is the work of Arkadiusz Ławrywianiec, and the author is the creator of the Jewish theme, the Hasidic community. In the first part of the work, I mention the author‘s first contacts with photography, Arkadiusz Ławrywianiec as a press photojournalist, his teaching activity, activity in the ZPAF Silesian District in Katowice and studying at the Institute of Creative Photography in Opava In the second part, I focus on the work of Arkadiusz Ławrywianiec, who has been photographing Jewish subjects and the Hasidic community for almost twenty years. I also briefly mention other topics and cycles that the author has in his portfolio.

Key words

Arkadiusz Ławrywianiec, reportage photography, documentary photography, long-term project, Lelów, Jewish community, Hasidim, Association of Polish Art Photographers, School „Fotoedukacja“, Institute of Creative Photography in Opava, “Dziennik Zachodni“.

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Akademický rok: 2022/2023

Zadávající ústav:	Institut tvůrčí fotografie
Student:	Dariusz Zakrzewski
UČO:	53504
Program:	Filmové, televizní a fotografické umění a nová média
Obor:	Tvůrčí fotografie
Téma práce:	T: Arkadiusz Ławrywianiec – „FOTOGRAF blizko lidem"
Téma práce anglicky:	T: Arkadiusz Ławrywianiec – „A Photographer Close to People"
Zadání:	Cílem diplomové práce je analýza díla Arkadiusze Ławrywiańce. Ve své práci se zaměřuji na fotografie Arkadiusze Ławrywiańce - zejména na jeho humanitární fotografii, fotografii spojenou s židovskou tematikou, týkající se druhého člověka a jeho místa ve společnosti. Popisuji také jeho práci fotožurnalisty v novinách, pedagogickou činnost, činnost spojenou s Asociací Polských Uměleckých Fotografů.
Literatura:	MAŁGORZATA NIEZABITOWSKA, TOMASZ TOMASZEWKI „Ostatni - wspolczesnie Żydzi polscy", Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, Warszawa, 1993, ISBN 83-211-0609-2. TADEUSZ ROLKE, SIMON SCHAMA „Tu byliśmy - ostatnie ślady zaginionej kultury", fotoTA-PETA, Berlin Warszawa, 2008, ISBN-Nr. 978-83-61072-03-4. AGNIESZKA TRACZEWSKA „Powroty", Narodowe Centrum Kultury, 2018. ROMAN VISHNIAC „Children of a Vanished World", S.Mark Taper Foundation Imprint in Jewish Foundation, 1999, ISBN: 9780520221871. ARKADIUSZ GOLA „Poziom na dwa łamy", Thesaurus Silesiae - Skarb Śląski, Katowice, 2015, ISBN 978-83-7164-837-3. MICHAŁ SZALAST „Chasydzi w Lelowie", 2017, https://www.youtube.com/watch?v=Q_Bv_tcHSq0 https://areklawrywianiec.com
Vedoucí práce:	MgA. Arkadiusz Gola, Ph.D.
Datum zadání práce:	23. 6. 2023

Souhlasím se zadáním (podpis, datum):

.....
prof. PhDr. Vladimír Birgus
vedoucí ústavu

Opava, 30.06.2023 Dariusz Zakrzewski

Prohlášení

Prohlášení prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jsem pouze citované zdroje, které uvádím v bibliografických odkazech.

Souhlas se zveřejněním

Souhlas se zveřejněním Souhlasím, aby tato bakalářská práce byla zařazena do Univerzitní knihovny Slezské univerzity v Opavě, do Biblioteki Śląskiej w Katowicach a zveřejněna na internetových stránkách Institutu tvůrčí fotografie FPF SU v Opavě.

Dariusz Zakrzewski

Dariusz Zakrzewski/ ITF FPF Slezské Univerzity v Opavě, 2023

Spis treści

Poděkování /11

1. ARKADIUSZ ŁAWRYWIANIEC /13

2. ŽIVOTOPIS /15

2.1. Dětství — vzdělání **/15**
2.2. Setkání s fotografií **/17**
2.3. První práce — práce v novinách **/21**
2.4. Pedagogická činnost **/31**
2.5. ZPAF [Svaz polských uměleckých fotografů] **/33**
2.6. ITF Opava **/37**

3. ANALÝZA TVORBY /39

3.1. Chasidé v Lelově **/39**
3.2. Židovská obec v Katovicích **/50**
3.3. Židovský hřbitov v Katovicích **/54**
3.4. Dlouhodobý projekt **/58**
3.5. Další témata ve tvorbě Arkadiusze Ławrywianiece a další oblasti činnosti **/61**

4. Účast na výstavách a soutěžích, ocenění a vyznamenání /69

4.1. Kolektivní výstavy **/69**
4.2. Individuální výstavy **/81**

5. Inspirace — tvorba a budoucnost /85

6. Literatura /87

Poděkování

Následující práce vznikla za podpory Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě.

Rád bych poděkoval svému vedoucímu bakalářské práce Ph.D. MgA. Arkadiuszi Golovi, za jeho podporu a pravidelné konzultace. Konečná podoba a tvar této práce je výsledkem mnoha konzultací s Ph.D. MgA. Arkadiuszem Golou.

Rád bych také poděkoval magistru Arkadiuszi Ławrywianiecovi, který nám svou prací a projekty ukazuje humanistický přístup k druhým lidem, k fotografování lidí a míst.

Dariusz Zakrzewski

1. ARKADIUSZ ŁAWRYWIANIEC

„FOTOGRAF blízko lidem“

„Fotografie je umění pozorovat. Jde o to, najít na obyčejném místě něco zajímavého… Zjistil jsem, že nezáleží na tom co vidíte, ale na tom, jak to vidíte.“

Elliott Erwitt

Pyrzowice, 2012, foto: Tomasz Kawka

Arkadiusz Ławrywianiec je fotograf — umělec, který se léta zabývá fotografií, v jejímž středu je vždy člověk, zajímá se o kraj, ve kterém sam žije. Na fotografiích Ławrywianiece můžeme vidět obyčejné lidi, účastníky náboženských akcí, představitele různých profesí, jako jsou horníci nebo kovář, jsou zde studenti baletní školy, nechybí ani známé osobnosti jako herci, malíři, sochaři, vědci.

Arkadiusz Ławrywianiec se prakticky od počátku svého působení v deníku „Dziennik Zachodni“[1] jako fotoreportér neomezoval pouze na focení na zakázku redakce. Vždy měl potřebu se umělecky rozvíjet, sebevyjádřovat vlastní fotografií, potřebu hledat zajímavá témata a také zvídavost vůči ostatním lidem.

Arkadiusz Ławrywianiec se na své umělecké cestě s židovskou tématikou — Chasidů setkal náhodou. Zájem o toto téma se ale i v tom případě týkal lidského života. Setkání autora s touto komunitou naštěstí nebylo jednorázovou akcí, neomezilo se pouze na jeden výlet autora do Lelowa. Tematika židovsko-chasidské komunity zaujala Ławrywianiece na delší dobu.

Toto téma ho pořád zajímá, pokračuje v něm, rozvíjí — obohacuje o další náměty. V případě práce fotoreportéra se většinou jedná o focení ad hoc, v krátkém časovém úseku, aby se fotografie rychle dostaly do novin a druhý den se objevily na stránkách novin „Dziennik Zachodni“.

Židovskou komunitu Ławrywianiec fotografuje důsledně a vytrvale již řadu let.

Lelów, 2010, ze sbírky A. Ławrywianiec

1 „Dziennik Zachodni“ — regionální noviny, deník vydávaný ve Slezském a Opolském vojvodství, se sídlem v Sosnowci, dříve v Domu tisku v Katovicích. Vydáván společností Polska Press oddělení Slezsko.

2. ŽIVOTOPIS

2.1. Dětství — vzdělání

Arkadiusz Ławrywianiec se narodil 19. ledna v roce 1967 v Opoli[2], kde prožil jak své dětství tak mládí.

V Opoli autor navštěvoval základní školu a zároveň hudební školu, kde se učil hrát na akordeon. Poté po absolvování základní školy navštěvoval jeden rok základní odborné učiliště a poté pět let studoval na průmyslové škole, kde získal středoškolské vzdělání. Po absolvování technické školy začal Ławrywianiec studovat na Pedagogické univerzitě v Opoli. Vystudoval tam obor technická výchova.

Autor přiznává, že pochází z rodiny bez uměleckých tradic spojených s fotografií. V rodině byl amatérským fotografem pouze jeho strýc, bratr jeho matky, ale to nemělo na pozdější zájem autora o fotografii příliš velký vliv.

Jak jsem již zmínil, Arkadiusz Ławrywianiec vystudoval pedagogické studium na Pedagogické univerzitě v Opole. Autor přiznává, že už během studií se chtěl stát fotografem, měla to být jeho profese a chtěl se touto fotografií v budoucnu živit. Po ukončení studia neměl zájem pracovat jako učitel ve škole ani v jiné instituci tohoto typu. Nezajímala ho práce související s ukončeným studijním oborem.

2 Opole — město s krájskými právy v jihozápadním Polsku, sídlo orgánů Opolského vojvodství a Okresu Opolí, historické hlavní město Horního Slezska.

Foto: Arkadiusz Ławrywianiec

2.2. Setkání s fotografií

V rozhovoru[3] ze dne 12.07.2022 s Andrzejem Grudzieńem[4] z „Fotoformy“ Arkakdiusz Ławrywaniec zmiňuje, že svůj první fotoaparát nedostal „na přijímání“, což se v té době v Polsku často stávalo. První fotoaparát dostal od své matky a babičky ve dvanácti letech, v roce 1979. Tento fotoaparát byl model Smiena 8M[5], co si ještě Arkadiusz dobře pamatuje. Takhle vlastně začal příběh našeho autora s fotografií.

Ławrywianiec jako mládý člověk netrávil čas s někým dospělým z rodiny v domácí fotografické temné komoře. O takových situacích z té doby se později často zmiňovali jiní fotografové jako o svých začátcích ve fotografii.

Arkadiusz Ławrywianiec příznává, že svůj první fotoaparát vzal na skautské jamboree u města Strzelce Opolskie a sám říká jak: „začal fotit s velkým nadšením“. Jak se později ukázalo, jednalo se o „multiexpozice“, protože zapomněl, že po každém zmáčknutém snímku se film musí ručně petit. Fotoaparát měl dvě páčky — jednu pro spouštění spouště a druhou pro přetáčení filmu a na tuto druhou páčku autor tehdy zapomněl. Ławrywianiec přiznává, že tento film má stále ve svém archivu — což může být docela zajímavé a cenné. V té době to bylo jen obyčejné fotografování, jako u mnoga osob, které dostaly svůj první fotoaparat.

Arkadiusz Ławrywianiec se o něco vážněji a vědoměji začíná zabývat fotografováním od roku 1986, kdy začal sám vyvolávat filmy na vypůjčeném zvětšovacím přístroji a vytvořil ručně první fotografii. Autor přiznává, že si už nepamatuje, od koho si toto vybavení půjčil. Ławrywianiec považuje tento rok za velmi důležitý ve svém životě, protože jako fotograf začal dělat všechno sám — celý fotografický proces byl až do získání konečné fotografie pod jeho kontrolou. Autor se snažil a chtěl se zároveň rozvíjet a zlepšovat.

To vedlo k tomu, že v roce 1991 měl autor spolu s kamarádem z vysoké školy Jackem Baranowskim svou první fotografickou výstavu.

Než však vznikla tato první výstava, se spolu s kamarádem Jackem Baranowskim z Opole, vydal na fotografické konzultace k fotografovi uznávanému v prostředí

3 https://www.facebook.com/FotoformaPL/videos/733279474666132

4 Andrzej Grudzień — Polský umělec fotograf, fotoreportér. Řádný člen varšavského obvodu Svazu polských uměleckých fotografů. Ředitel studií fotografie ZPAF ve Varšavě.

5 Smiena 8M — sovětský maloobrázkový kompaktní fotoaparát, vyráběny v letech 1970–1995 společností ŁOMO.

ve vojvodském Kulturním domu v Opoli. Autor se však nestaral o to, aby se naučil zacházet s fotoaparátem nebo obsluhovat veškeré vybavení v temné komoře, nikdy také pravidelně nenavštěvoval žádný fotografický kroužek, neměl na to příliš času. Spolu s kamarádem našel zkušeného fotografa, od kterého slyšel komentáře — poznámky k fotkám, které pořídil sám autor, co na nich je. Záleželo mu také na tom, aby vyzkoušel uspořádání nějakých sestav, cyklů. Chtěl konfrontovat své dovednosti se zkušenostmi a znalostmi instruktora.

Arkadiusz Ławrywianiec Arkadiusz Ławrywaniec hledal někoho, kdo by mu stanovil nějaké další požadavky, kroky, bariéry, které musí překonat. Tyto zkušenosti z let jeho mládí, konzultace se zkušeným fotografem zpočátku autorovi nastínily určitou cestu.

Prakticky od počátku se zajímal o dráhu dokumentárního fotografa nebo fotoreportéra. Zajímal se o okolní svět, každodenní život.

Ławrywianiec přiznává, že se také snažil neustále zlepšovat svou techniku, aby získal co nejlepší práce. Důležitým momentem v životě Arka byl rok 1986, kdy si po návratu z dovolené vypůjčil od kamaráda (jehož jméno a příjmení si již nepamatuje) veškeré vybavení temné komory, protože neměl vlastní. A tehdy začal se svými prvními pokusy o vlastní kopie. Nechtěl už posílat filmy do fotoobchodů na vyvolání a čekat na výtisky. Na začátku práce v temné komoře byla spousta problémů, které se autor snažil jeden po druhém vyřešit. Nakupoval další knihy, aby poznal tajemství fotografické temné komory a získal výtisky té nejlepší kvality. Autor také neustále diskutoval — mluvil s lidmi, kteří se také zabývali fotografováním. Trávil hodiny v temné komoře a hledal pro sebe nejlepší řešení. V té době nebyly počítače ani internet, kde by se na „YouTube“ dala najít různá videa a návody, jak lépe vyfotit, jak si zlepšit svou práci, atd. Ławrywianiec vzpomíná, že v té době šlo o neustálé cvičení v temné komoře.

Jak autor konstatoval: „v mládí jeho kamarádi chodili do kina a na procházky s dívkami a jeho vášní bylo fotografování, temná komora“.

Pokud jde o vybavení a technické záležitosti, Arkadiusz Ławrwianiec na začátku své kariéry fotografoval analogovými fotoaparáty. Ostatně jen takové byly tehdy dostupné. Mnoho fotografií bylo pořízeno na černobílé negativy, na negativy s citlivostí 400 ISO[6] nebo 800 ISO. Když však byly obtížnější světelné podmínky, negativa možná autor natlačil na citlivost 1600 ISO. Ławrywianiec přiznává, že nyní téměř zcela přešel na digitální. Jeho oblíbeným fotoaparátem je Canon Eos 5d a jeho další evoluce. Autor

6 ISO — vyjadřuje citlivost snímače filmu/matice fotoaparátu.

však přiznává, že při cestě do Lelowa za účelem fotografovat Chasidy, bral s sebou jak analogový, tak digitální fotoaparat. Vysvětluje, že digitálním fotoaparátem fotil pro nowiny a že svůj osobní materiál realizoval s analogom fotoaparátem (dlouhodobý projekt).

Autor uvádí, že při focení na tato témata používal fotoaparáty Canon. Vyplynulo to mimo jiné z velmi prozaické záležitosti, protože v „Dziennik Zachodni“ (v novinách, kde pracoval) byly oficiálním vybavením fotoaparáty Canon. Zůstal tedy důsledný v používání fotoaparátů této značky, protože následující modely byly kompatibilní s objektivy zakoupenými dříve.

Analogovým služebním fotoaparátem, který autor používal byl model Canon EOS IN a digitálním jsou následující modely Canon 5d. Autor měl i vlastní model analogového fotoaparátu, byl to Canon T90, ale dříve měl i Nikon 801S (s objektivem 35–70 mm). Současně Ławrywianiec již řadu let používá k fotografování tři objektivy — dva zoom objektivy (s ohniskovými vzdálenostmi 28–70 mm, 70–200 mm) a jeden objektiv s pevnou ohniskovou vzdáleností 14 mm.

Katowice, 2014, střecha „Altus“, foto: Tomasz Kawka

Arkadiusz Ławrywianiec přiznává, že zatím „bezzrcadlovku“ nemá. Zatím fotí digitálními zrcadlovkami. Jak autor přiznává, s fotoaparátem, který používal v reportážích, nosil vždy tři zoomové objektivy s těmito ohniskovými vzdálenostmi: 16–35 mm, 24–70 mm, 70–200 mm. Byly to většinou objektivní „světlé“ se světlem 2,8. Nedávno se však vzdal objektivu 16–35 mm ve prospěch objektivu s ohniskovou vzdáleností 14 mm, rovněž se světlem 2,8. Autor tvrdil, že se s touto sadou čoček cítí velmi dobře. Má vnitřní pocit, že pokrývá to oblast, kterou chce na fotografii zobrazit. Byl si jistý, že bude vždy schopen fotografovat to, co potřebuje, a způsobem, jakým chtěl.

Pokud jde o jeho vlastní projekty, Arkadiusz Ławrywianiec přiznává, že ve své fotografii používá barvy Velei zřídka. Rozhodně preferuje v tomto případě černobílou fotografii. Barevné fotografie jsou k vidění v podstatě pouze v cyklu „Tajemství ateliéru“, kde autor fotí umělce ze Slezska a Zagłębie.

Ławrywianiec přiznává, že na barevnou fotografii rezignoval záměrně také při projektu, tkaj cm se Chasidů. Týkalo se to „obtížného“ osvětlení v interiérech — zářivky, která barvila lidskou pokožku do nepřirozených barev. Aby se tak nestalo, musel by pak použít blesk. Podle předpokladů dělal spoustu námětů bez použití blesku (v tzv. okolním světle), aby byl co nejméně invazivní ve vztahu k lidem, které fotil.

V současné době, když Ławrywianiec fotí digitálním fotoaparátem, fotí barevně, což je částečně způsobeno i tím, jak fotoaparát ukládá soubory RAW. Teprve později, v procesu postprodukce, převede barevné soubory v počítači na černobílé. Na začátku si připraví prvotní zpracování fotek v Camera Raw[7] a s fotkou pak „pracuje“ ve Photoshopu[8] — říká autor.

7 Camera Raw — počítačový program, který umožňuje importovat a vylepšovat fotografie ve formátu RAW.

8 Photoshop — grafický program určený pro tvorbu a zpracování rastrové grafiky.

2.3. První práce — práce v novinách

Arkadiusz Ławrywianiec chtěl, aby jeho profesní život byl spojený s fotografií. Přiznává, že hned nevěděl, zda se chce stát fotoreportérem, ale nezajímalo ho pracovat ve fotoateliéru, provozovat fotografické studio, pracovat jako svatební fotograf. Zkoušel na začátku mnogo oborů fotografie — krajinu, portrét a pouliční fotografii.

Od začátku se však rád procházel s fotoaparátem, chodil po městě, cestoval do různých míst, pozoroval život, různé prostory.

Před nástupem do redakce deníku krátce pracoval jako fotograf na matričním úřadu v Opoli. Nebyla to vlastně práce fotografa, protože tam žádná taková pracovní pozice nebyla — pracoval tam jako úředník.

Arkadiusz Ławrywianiec byl mezitím jednou matkou informován, že v opolské pobočce „Gazety Wyborczej“[9] probíhá fotosoutěž a že je šance pracovat v redakci jako fotoreportér. Autor se tedy vydal do sídla pobočky „Gazeta Wyborcza“, kde ukázal své fotografie. Ławrywianiec s touto informací během dne také zavolal svému kamarádovi a do redakce „Gazeta Wyborcza“ zašel o něco později, odpoledne po skončení své práce úředníka. Když v redakci ukázal své fotky, ukázalo se, že fotograf už je vybrán. Tímto člověkem se ukázal kolega Ławrywianiece, který se v redakci objevil o něco dříve. Autorovi byla nabídnuta možnost určité spolupráce, ale s tímto řešením nebyl spokojen, neviděl v tom smysl. Rezignoval tedy na možnost pracovat s novinami za takových podmínek.

Arkadiusz Ławrywianiec však nepřestal přemýšlet o zahájení spolupráce s nějakým opolským deníkem. Důležitým momentem v jeho profesním životě proto bylo právě dostat se do novin v tomto městě. Po neúspěšném pokusu pracovat pro „Gazeta Wyborcza“ se rozhodl jít na vlastní pěst do jiného deníku působícího ve městě. V té době existovaly v Opoli i pobočky tak významných novin jako „Trybuna Śląska“, „Trybuna Opolska“ a „Dziennik Zachodni.

Během autorových toulek při hledání práce fotografa v opolskich Redakach novin, narazil mimo jiné na noviny „Gazeta Opolska“. Tyto noviny byly pobočkou „Trybuna Śląska“ pro region Opole. Samotná „Trybuna Śląska“ měla své sídlo v Katovicích a byla významným deníkem vydávaným v Horním Slezsku a Zagłębie (ve slezské aglomeraci). Dříve se tyto noviny jmenovaly „Trybuna Robotnicza“.

9 „Gazeta Wyborcza“ — celostátní společenský a politický deník, vydávaný od roku 1989 ve Varšavě společností Agora.

Autor vzpomíná, že v „Gazeta Opolska“ šéfredaktorem byl Maciej Siembieda. Šéfredaktor tvrdil, že noviny potřebují nového fotografa, i když redakcje už zkušeného fotoreportéra měla. Podpora však byla potřeba a autor byl rád přijat. Samozřejmě to nebyla hned práce na plný úvazek.

Zpočátku Ławrywianiec dostával individuální objednávky na konkrétní materiály pro noviny, jednoduchá témata k realizaci. Autor přiznává, že se v novinách rychle aklimatizoval a díky fotografiím si rychle získal uznání svých nadřízených. Tehdy začala jeho intenzivní spolupráce s nowinami.

Arkadiusz Ławrywianiec věří, že to byla velká škola života. Sledoval, jak fungují noviny, jak tam pracují redaktoři. Články psané novináři se snažil doplňovat svými fotkami. Často se účastnil rozhovorů a rozhovorů vedených těmito novináři. Autor přemýšlel, analyzoval, co by měl jako fotograf přidat k písemnému materiálu ze své strany, jak ilustrovat konkrétní článek, ve kterém je tolik slov,mnoho myšlenek. Přemýšlel, jak udržet člověka, který mluví o svých vášních, o nějaké události v jeho životě, na jedné fotografii. Autor si byl vědom, že se například nemůže vracet do dob, o kterých mluví s hlavní postavou rozhovoru, ale v danou chvíli musí námět materiálu vyfotografovat co nejzajímavějším způsobem.

Ławrywianiec se také snažil mluvit s novináři píšícími do novin se starším zkušeným fotoreportérem. Snažil se také mluvit s dalšími fotoreportéry. Umožnilo mu to rozvíjet jeho dovednosti a citlivost, byla to velká škola života. Dá se říci, že se nesnažil usnout na vavřínech.

Autor zmiňuje, že jednoho dne přišla do redakce „Gazeta Opolska“ Beata Sypuła, která byla tehdy vedoucí opolské pobočky „Dziennik Zachodni“. Poté uvedla, že naléhavě shání někoho, kdo fotí, protože se v této redakci uvolnila pracovní pozice fotoreportéra. Šéfredaktor „Gazeta Opolska“ si všiml, že Arkadiusz Ławrywianiec nemá ve jeho novinách práci na plný úvazek (ačkoli s redakcí již velmi úzce spolupracoval) a dal souhlas ke spolupráci s pobočkou „Dziennik Zachodni“ v Opoli. A v určitém okamžiku začal autor spolupracovat jak s „Gazeta Opolska“ a „Dziennik Zachodni“ v Opoli. Po nějaké době nafotil pro „Dziennik Zachodni“ takové množství fotek, že se centrále novin v Katovicích přestala líbit jeho spolupráce s „Gazeta Opolska“. Autor se musel rozhodnout, se terými nowinami chce spolupracovat, byl o to požádán novými novinami. Arkadiusz Ławrywianiec se rozhodl zůstat spolupracovníkem „Dziennik Zachodni“ — byly to pro něj důležitější noviny, důležitější v regionu. Od té doby s tímto deníkem intenzivně spolupracuje. Celkem od roku 1992 autor spolupracuje s „Dziennikem Zachodni“ v Opoli zhruba rok. Pak byl od roku 1994 půl roku v distribučním

oddělení těch novin. Tehdy to byla jediná pracovní příležitost. Mimo jiné kontroloval, jak je „Dziennik Zachodni“ vystaven v novinových stáncích Ruch, ale celou dobu dělal i materiály pro noviny. Sídlo pobočky novin v Opoli se tehdy nacházelo v Krakowské ulici.

Asi po půl roce byl Ławrywianiec zástupcem šéfredaktora předvolán do redakce deníku v Katovicích. Redakce v Katovicích navrhla, aby se přestěhoval z Opole do Katovic. Autorovi byla nabídnuta práce v „ústředí“, v hlavní redakci „Dziennik Zachodni“[10] v Katovicích. Ławrywianiec řekl, že potřebuje asi dva týdny na rozmyšlenou, protože by pro něj bylo obtížné každý den dojíždět z Opole do Katovic. Autor se však rozhodl, že taková příležitost se už v jeho životě nemusí opakovat. Ještě tentýž den tedy zavolal do hlavní redakce v Katovicích a řekl, že souhlasí s prací fotoreportéra přímo v Katovicích. Toto rozhodnutí pak také znamenalo, že se Ławrywianiec a jeho manželka přestěhovali z Opole do Katovic (nebo jiného sousedního města), aby byli k dispozici. Přesně na Den dětí, 1. června 1995, začal pracovat v Katovicích.

Katovice, 2009, skupinové foto zaměstnanců „Dziennik Zachodni“, ze sbírky A. Ławrywianiec

10 Dziennik Zachodni — regionální noviny, deník vydávaný ve Slezském a Opolském vojvodství, se sídlem v Sosnowci, dříve v Domu tisku v Katovicích. Vydáván společností Polska Press oddělení Slezsko.

Kultura

Kultura

Dziś Międzynarodowy Dzień Teatru. Wczoraj wyróżniający się w tym sezonie twórcy odebrali nagrody. A w jakich bólach rodzi się przedstawienie, przekonaliśmy się sami. Zobaczcie to na zdjęciach Arka Ławrywianiec

„Don Carlos", czyli niezwykły spektakl wart Złotej Maski

Proszę Państwa, jest trudniej niż się Państwu zdaje

„Dziennik Zachodni" tabulka v novinách, 2012, ze sbírky autora

„Dziennik Zachodni" jsou regionální noviny, deník vydávaný v provinciích Slezsko a Opole. Noviny začaly vycházet v roce 1945 a prvním šéfredaktorem byl Stanisław Ziemba. Její sídlo se v současnosti nachází v Sosnowci na ulici Baczyńskiego 25A, dříve sídlila v Domu tisku v Katovicích – Śródmieście. V současnosti ji vydává nakladatelství Polska Press, pobočka Śląsk. Noviny měly v té době tyto rubriky: fotografickou, sportovní, kulturní, reportážní a ekonomickou. Obecně platí, že autor vždy pracoval v oddelení „Foto".

Zajímavou publikací, týkající se tisku na Horním Slezsku, prostředí fotoreportérů je kniha Arkadiusze Goly „Poziom na dwa łamy" [„Úroveň pro dva listy"]. věnovaná slezské tiskové fotografii v «Trybuna Robotnicza» a «Dziennik Zachodni» v letech 1960 – 1989. Tato kniha vyšla v roce 2015 od „Thesaurus Silesiae — Skarb Śląski". Stojí za zmínku také, že recenzentem této knihy byl mimo jiné Vladimir Birgus[II] vedoucí Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě v České republice. Na základě rozhovorů s fotoreportéry z „Dziennik Zachodni" a „Trybuna Śląska" popsal Arkadiusz Gola svět

II Vladimír Birgus nar. 1954 v ČR, fotograf, kurátor, historik fotografie, profesor a vedoucí ITF v Opavě. Jeho díla byla prezentována na 80 samostatných výstavách.

První strana „Dziennik Zachodni" z roku 2010, ze sbírky autora

Za chlebem na kraniec świata – dziś w dodatku

praca gratka.pl

Praca plus przygoda w egzotycznym kraju

Naszą gazetę przygotowujemy we współpracy z THE TIMES

POLSKA DZIENNIK ZACHODNI

Złóż życzenia na Dzień Matki

szczegóły s. 18

www.dziennikzachodni.pl

Nr 119 (19.717)

poniedziałek 24.05.2010

cena gazety 1,80 zł W TYM 7% VAT

DZIŚ DODATEK SPORT 12 stron

● BKS najlepszy! Bielskie siatkarki wywalczyły złotą koronę. **Str.12**

● Triumf Interu Włoski klub wygrał z Bayernem finał Ligi Mistrzów. **Str. 2**

● Pudzian na deskach Najsilniejszy człowiek świata przegrał walkę w klatce w USA. **Str. 12**

Ziemia spycha domy do jeziora

▶ Geolodzy mówią, że to teren od półwiecza zagrożony osunięciem

Jacek Drost, Łukasz Gardaś

Mamy wyrwane serce! Ci, którzy byli na górze i widzieli ogrom zniszczeń, opowiadają, że wygląda to dramatycznie. Apokalipsa! – rzuca zdenerwowany Jerzy Pala z Bielska-Białej. Wczoraj rano przyjechał do Międzybrodzia Bialskiego zobaczyć, jakie zniszczenia na jego posesji poczyniło osuwisko.

Prawie 140 budynkom na zboczu góry Żar grozi zawalenie. Ziemia z osuwiska w każdej chwili może runąć do Jeziora Międzybrodzkiego, niszcząc doszczętnie wszystko, co napotka, m.in. domy, które po piątkowej ewakuacji są już wyludnione.

– Ziemia osuwa się około 25 centymetrów na dobę. Trudno przewidzieć, co się jeszcze stanie, ale sytuacja jest poważna – stwierdził wczoraj Adam Kos, wójt Czernichowa.

W sobotę na miejsce przyleciał śmigłowcem wojewoda śląski Zygmunt Łukaszczyk. – Nie spodziewałem się aż takiego rozmiaru tragedii – przyznał.

Domy na zboczu góry to w większości letniskowe dacze mieszkańców Śląska, Zagłębia i Małopolski. Niektóre są jednak zamieszkiwane na stałe.

– Około 60 procent tych nieruchomości uległo zniszczeniu w różnym stopniu – mówi Marek Tetlak z żywieckiej Państwowej Straży Pożarnej. Na niektóre budynki pospadały łamiące się drzewa i uszkodziły dachy, w innych popękały ściany. Nie brakuje domów, które z powodu osunięcia ziemi częściowo się zapadły. Przerwane są również drogi dojazdowe.

1 milion

metrów sześciennych ziemi może się osunąć w Międzybrodziu

Policja obstawiła zagrożony teren i nie dopuszcza w pobliże osuwiska osób postronnych. Wczoraj samochody straży granicznej dowoziły właścicieli do ich posesji. Mieli 15 minut na zabranie najcenniejszych rzeczy. Wcześniej musieli podpisywać oświadczenia, że są świadomi ryzyka i jadą na własną odpowiedzialność. Przy dociążeniu osuwisko może się zsunąć w kilka sekund.

– Ludzi dowożą tylko dwa samochody, więcej nie można wpuścić na zagrożony teren – stwierdził podinspektor Dariusz Lach, komendant Komisariatu Policji w Gilowicach, który koordynował akcję dowozu ludzi.

Po okolicy poruszać mogą się jedynie służby ratunkowe i specjaliści dokonujący pomiarów. Są to m.in. geolodzy, hydrolodzy, geodeci i inspektorzy nadzoru budowlanego. Dokonywana jest inwentaryzacja osuwiska. Według geologów, na skarpie jest ok. miliona metrów sześciennych ziemi. Gdyby wpadła do akwenu, poziom wody mógłby wzrosnąć nawet o pół metra.

Więcej czytaj na str. 4

Walka z żywiołem W regionie woda opada – fala ruszyła na północ

● Jak i gdzie można pomóc powodzianom? – strona 2
● Bieruń liczy odzyskane z wody centymetry budynków – strona 3
● Dlaczego budujemy domy na terenach zalewowych? – strona 5
● Na Lubelszczyźnie, w Warszawie i we Wrocławiu walczą z falą – strona 6
● Popowodziowy strach przed epidemią – strona 15
● Jak mądrze osuszyć zalany dom? – strona 15
● Fundusz ochrony środowiska pomaga powodzianom – strona 16
● Odczujemy skutki powodzi w portfelach – strona 17

Katarzyna Kocwin w swojej wyremotowanej przed powodzią kuchni w domu przy ulicy Hodowlanej w Bieruniu

Rozerwało pół domu

Część siemianowickiej kamienicy wyleciała w powietrze. Prawdopodobnie wybuchł gaz. **Str. 7**

Swojskie rytmy

Regionalne szlagiery na Śląskiej Gali Biesiadnej w Spodku śpiewało kilka tysięcy osób. **Str. 8**

Dyktando ku czci

Uczestnicy V Jastrzębskiego Dyktanda wspominali zmarłą tragicznie w katastrofie samolotu pod Smoleńskiem senator Krystynę Bochenek. **Str. 9**

Brakuje rodziców

W Sosnowcu są rządowe pieniądze dla rodzin zastępczych, ale chętnych do wychowywania cudzych dzieci nie ma. **Str. 10**

Bunt na scenie

Teatr Muzyczny w Gliwicach wystawił „Hair" – musicalowy hit sprzed czterech dekad, z czasów hippisowskich. **Str. 18**

Nr ISSN 1898-312X

fotožurnalistiky v tehdejším slezském tisku. V období, které Gola popisuje, Arkadiusz Ławrywianiec ještě nepůsobil.

Přestěhování se z Opole do Katovic, největšího města Horního Slezska a Zagłębie, a tím zahájení práce v „Dziennik Zachodni“ je dalším a velmi důležitým okamžikem v životě Arkadiusze Ławrywianiece.

Jak říká Ławrywianiec, „přijmout práci fotoreportéra v ústředí v Katovicích pro něj jako mladého reportéra byla největší škola života“. „Dziennik Zachodni“ byl nezávislý deník s velmi vysokými aspiracemi, byl významným vydavatelstvím ve slezské aglomeraci. V té době byly v tomto regionu kromě „Dziennik Zachodni“ důležité noviny „Trybuna Robotnicza“, které časem změnily svůj název na „Trybuna Śląska“[12].

Do práce v „Dziennik Zachodni“ v Katovicích byl přijat Maciejem Wojciechowskim, ale veškerou práci pozorování, vytváření návrhů a rozhovory dělal zástupce šéfredaktora Marek Baster. Za zmínku stojí, že v té době byla majitelem „Dziennik Zachodni“ francouzská společnost.

V té době pracoval v oddělení fotožurnalistiky s Jacekem Tomeczkem a Józefem Makalem (který byl již v důchodu a do práce už prakticky nedocházel). V té době v tomto oddělení nebyl žádný šéf jako takový, vzpomíná Ławrywianiec. Celkem se asi po měsíci stal autor neformálním vedoucím oddělení foto.

V těchto novinách neplatilo, že každý fotograf mohl fotit jen to, co se mu nejvíce líbilo. Pokud někdo rád fotil sport, neznamenalo to, že bude dostávat zakázky pouze na sportovní akce. Každý fotograf mohl dostat příkaz na úplně různá témata.

Občas se ale podařilo domluvit se s jiným fotografem z redakce a vyměnit si téma, které víc zajímalo autora, který chtěl realizovat. Na druhou stranu Ławrywianiec přiznává, že na začátku své profesionální kariéry v „Dziennik Zachodni“ ho zajímala prakticky všechna témata, která se pro redakci mají dělat. Chtěl získat schopnost najít se v každé situaci, jako je fotografování sportu, církevních oslav, koncertů ve filharmonii nebo zábavy na rodinném festivalu. Možnost fotografování v různých místech dávala autovori také šanci navázat kontakty s různými zajímavými osobami, takové lidi poznat.

Různá zadání z redakce pro autora ho přímou zkušeností naučila, jak pracovat s fotoaparátem v ruce, jak se chovat v různých situacích, za různých okolností, na různých místech s různými lidmi. Týkalo se to politiky, sportu, každodenního života a všech

12 „Trybuna Śląska“ („Trybuna Robotnicza“) — deník, jedny z největších regionálních novin v Polsku vydávané v letech 1945 – 2004 ve Slezském vojvodství, Opolském vojvodství.

Arkadiusz Ławrywianiec, 2004, ze sbírky autora

Canon

dalších oblastí. To vyžadovalo, aby se např. Ławrywianiec seznámil se sportovními disciplínami, které dříve neznal, byly pro něj pramálo zajímavé.

Autor přiznává, že se stále snažil sledovat, jak pracují ostatní reportéři, jaké fotografie pořizují kolegové zkušenější než on. Čerpal z pozorování jiných fotoreportérů, ale zároveň se snažil na pořízených fotkách zviditelnit své stopy. Snažil se vyvinout svůj vlastní styl.

V té době byl pro Arkadiuszac Ławrywianiece mentorem zástupce šéfredaktora Marek Baster. Podle Ławrywianiece měl metodu, která se novinářům a fotoreportérům zvlášť nelíbila. Jednalo se o to, že když se ráno přišlo do redakce, čekala tam fotokopie fotky z jiného deníku (např. Gazeta Wyborcza nebo Ekspres Wieczorny) s dotazem, zda by nešlo vyfotit stejně dobrou fotku. Mělo to motivovat fotoreportéry Dziennik Zachodni k neustálé práci na sobě, motivovalo to autora k ještě lepším fotkám, zajímavějším záběrům, aby byli nadřízení v novinách spokojeni a sám autor ještě spokojnej. Docházelo tak k situacím, že ráno v redakci čekal na autora lístek vedoucího s tím, že fotka reportérů z Dziennik Zachodni je v daný den lepší než fotky z jiných konkurenčních novin.

Arkadiusz Ławrywianiec pracoval v „Dziennik Zachodni“ v Katovicích v letech 1995 až 2015 jako fotoreportér. Jelikož byl v té době fotoreportérem „Dziennik Zachodni“ na plný úvazek, nemohl fotit pro jiné noviny v Polsku ani v zahraničí. Noviny nedovolovaly takové aktivity, možnost zveřejňování fotografií v jiných časopisech. Fotografové zaměstnaní v novinách měli podepsané smlouvy, ve kterých byli povinni dodržovat určitá pravidla. Fotografie, které do redakce doručili fotoreportéři, se prakticky automaticky staly majetkem deníku. Týkalo se to jak fotografií pořízených na negativ, tak digitálních souborů. Arkadiusz Ławrywianiec však podotýká, že všechny negativy, které pro noviny vyrobil, vlastní, protože je redakci nevrátil.

Arkadiusz Ławrywianiec má za to,že jednou z nejdůležitějších událostí a situací, které pro Dziennik Zachodni fotil, byly mimo jiné návštěva papeže Jana Pavla II. V Polsku, papeže Benedikta XVI., havárie v dolech, kulturní či politické akce.

Autor se však nechtěl omezovat na realizaci materiálů, které byly spojené s aktuálními potřebami novin. Práce fotoreportéra byla pro Ławrywiańce skvělá škola, několik let mu přinášela neuvěřitelnou radost, vždy našel něco nového v tom, co dělal. Později začaly mít noviny finanční problémy. Mimo jiné nechtěli fotografům proplácet delší služební cesty. Ławrywianiec zjistil, že po deseti a více letech práce v novinách si fotografové začali vybírat trochu více materiálů, které jim více vyhovovaly. Oddělení fotožurnalistiky v té době tvořilo pět lidí — Bogdan Kułakowski (vedoucí), Tomasz Jodłowski, Arkadiusz Gola, Andrzej Grygiel i Arkadiusz Ławrywianiec.

Katowice, 2009, Fotooddělení v „Dziennik Zachodni“, ze sbírky A. Ławrywianiec

Arek přemýšlel, zda zůstat jen u práce typické pro fotoreportéra regionálních novin, nebo si najít vlastní témata, která mu nebudou překážet v práci v redakci a která mu umožní se rozvíjet.

Ławrywianiec nakonec také začal dělat kratší či delší projekty pro vlastní potřebu, vyplývající z jeho uměleckých zájmů, touhy po uměleckém rozvoji, vlastních vášní. Tyto cykly byly také formou odreagování. Bylo to částečně způsobeno jakousi únavou triviálními tématy opakovanými například každý rok, opakováním určitých vzorců.

Ławrywianiec věří, že jeho osobní cykly a dlouhodobé projekty umožnily mu rozvíjet se jako fotograf. Pro něj to byla jiná dynamika práce než jako redakčního fotoreportéra, bylo to zpomalení pracovního tempa — způsobu fotografování. Objevují se tehdy zcela nové aspekty práce, protože se začalo hledat, co autorovi v práci novinového fotoreportéra chybělo. Ukázalo se, že při volbě stejného materiálu pro druhou nebo další dobu se cíl začal měnit, narativní osa se začala posouvat jiným směrem. Takové myšlenky a pozorování se objevily u Ławrywianiece.

V roce 2015 Arkadiusz Ławrywianiec přestal pracovat pro „Dziennik Zachodni" jako fotoreportér. Bylo to dáno všeobecným trendem na tiskovém trhu a tím snižováním pracovních míst v novinách. To samé se stalo i autorovi.

Od roku 2016 zahájil spolupráci s Polska Agencja Fotografów „Forum“[13] z Varšavy. Vlastně Agentura oslovila Ławrywianiece s nabídkou spolupráce, protože hledali fotoreportéra, který by fotil ve Slezsku a znal tento region. Tato spolupráce trvá dodnes. Agentura „Forum“ zveřejňuje fotografie na svých stránkách, ale zároveň fotografie fotografů prodává zájemcům do novin a redakcí. Fotografie pořízené Ławrywianiecem zasílá Agentuře on a zbytek, tedy zveřejnění fotografií v různých médiích — prodej fotografií ostatním si Agentura „Forum“ řeší sama.

Poté, co Arkadiusz Ławrywianiec skončil práci pro Dziennik Zachodni, rozhodl se pracovat v Katowickém historickém muzeu v Katovicích. Do jisté míry také spolupracoval s institucí „Miasto Ogrodów“ — rovněž v Katovicích Po zakończeniu pracy w Poté, co Arkadiusz Ławrywianiec skončil práci pro „Dziennik Zachodni“, rozhodl se pracovat v Muzeum Historii Katowic[14] v Katovicích. Do jisté míry také spolupracoval s institucí „Miasto Ogrodów“ — rovněž v Katovicích.

Katowice, NOSPR, 2009, foto: Tomasz Kawka

13 Polska Agencja Fotografów Forum — polská fotografická agentura založená ve Varšavě v roce 1994. Poskytuje polskému i zahraničnímu tisku aktuální a archivní fotografie související s politickým, ekonomickým, společenským a kulturním životem.

14 Muzeum Historii Katowic — kulturní instituce místní samosprávy, mezi jejíž úkoly patří péče o dokumentaci minulosti Katovic a šíření historických, uměleckých a estetických hodnot města.

2.4. Pedagogická činnost

Katowice, 2022, Outdoor se studenty školy „Fotoedukace“, ze sbírky A. Ławrywianiec

Profesní život Arkadiusze Ławywianiece se neomezovalo jen k bytí fotografem — reportérem a k práci v novinách. Autor měl také možnost učení fotografii další, mladé adepty tohoto umění. Ławrywianiec, ještě jako fotoreportér pro „Dziennik Zachodni“, zahájil také svou pedagogickou činnost.

V letech 2009 až 2022 byl Arkadiusz Ławrywianiec učitelem na Vyšší odborné škole fotografie „Fotoedukacja“[15], kde vyučoval předměty v oboru fotožurnalistika, dokument, tisková fotografie.

Na začátku zavolali autorovi ředitelé školy s nabídkou spolupráce a výuky na jejich škole. Škola měla na začátku hodně studentů a potřebovala učitele. Autor se zpočátku trochu bál, že školní práce bude překážet jeho práci v „Dzienniku Zachodnim“, ale rozhodl se

15 „Fotoedukacja“ — Fotografická škola Fotoedukacja se sídlem v Katovicích na ul. Harcerzy Września 1939 č. 5.

Siemianowice Śląskie, 2018, zkoušky — školní „Fotoedukacja“, ze sbírky A. Ławrywianiec

pro takový krok. Do práce ve škole ho tehdy přijali tři ředitelé — Artur Solowski, Jacek Ulaczyk, Roman Szymański. Celkově vzato, Ławrywianiec nebyl zaměstnán na plný úvazek, byl spolupracovníkem „Fotoedukacja“ v rámci vlastního podnikání. Prakticky žádný z lektorů nebyl zaměstnán na plný úvazek. Tomasz Grisgraber a Grzegorz Klatka také v té škole učili předmět vyučovaný Ławywianiecem.

Autor netají, že výuka se studenty často probíhala mimo posluchárnu a měla praktický (venkovní) charakter. Ławrywianiec rád chodil se svými posluchači „do terénu“. Mladí adepti fotografie měli možnost fotit různé situace, kulturní či sportovní akce a osobně si vyzkoušet práci fotoreportéra. utor přiznává, že mu taková praktická forma výuky se studenty, vycházejícími do terénu, velmi vyhovovala. Chtěl, aby posluchači vytvořili konkrétní materiály, které pro ně našel Ławrywianiec. Samozřejmě později byly úspěchy studentů podrobně diskutovány s lektorem při výuce v přednáškovém sále. Konečným výsledkem měla být sestava postavená posluchači.

Ławrywianiec přiznává, že prakticky od začátku neměl trému související s učením druhých, protože je to člověk, který nemá problémy s veřejným vystupováním a vystupováním mezi ostatními lidmi. Chtěl se však s úkolem vyrovnat, aby byli posluchači spokojeni s tím, co během výuky navrhoval. Domnívá se, že měl signály, že studenti byli s hodinami s ním spokojeni. Jak už to ale v životě bývá, někteří posluchači se autorem zadaných témat hodně zabývali a jiní neprojevovali velký zájem, protože fotožurnalistika nebyla jejich oblíbeným druhem fotografie.

Škola «Fotoedukacja» byla dlouhá léta umístěna v Katovicích — okres Piotrowice a poté bylo sídlo školy přemístěno do města Siemianowice Śląskie. Tuto školu mělo možnost vystudovat mnoho aktuálně uznávaných fotografů — včetně reportérů jako Tomasz Grisgraber, Karina Trojok, Tomasz Jodłowski, Rafał Klimkiewicz.

Arkadiusz Ławrywianiec působil na škole „Fotoedukacja“ 13 let, až do konce této školy, až do jejího uzavření. Celkově k uzavření této školy přispěla pandemie a související finanční problémy školy. Studenti nechtěli využívat online výuku na tomto typu školy.

Škola zatím provoz neobnovila a není známo, zda a kdy se to stane. Ławrywianiec přiznává, že se mu občas stýská po práci učitele fotografie, protože to pro něj bylo velmi milé setkání — přednášejícího a studentů, byla to zajímavá zkušenost. Tato setkání s posluchači rozvíjela i samotného autora, v jistém smyslu se učil od svých studentů.

Katowice, ZPAF, 2022, výstava Romana Vondrouše, foto: D. Zakrzewski

2.5. ZPAF [Svaz polských uměleckých fotografů]

Na začátku stojí za zmínku, že ZPAF[16] (Svaz polských uměleckých fotografů) vznikl v roce 1947 jako pokračování „Fotoklubu Polskiego“. ZPAF je kreativní a profesní sdružení fotografů, jehož úkolem je uchovat jejich úspěchy a propagovat a rozvíjet současnou fotografii. Svaz sdružuje umělce různých stylů a udávající různé umělecké směry. Ve Svazu působili úmělci jako Jan Bułhak, Zbigniew Dłubak, Edward Hartwig, Zofia Rydet. Momentálně funkci předsedkyně Hlavní rady ZPAF plní Jolanta Rycerska.

Arkadiusz Ławrywianiec je nejen fotoreporterem, který pracuje pro noviny, ale také umělcem fotografem.

16 ZPAF — Svaz polských uměleckých fotografů, kreativní a profesionální sdružení fotografů, jehož úkolem je uchovat jejich dosavadní úspěchy a propagovat a rozvíjet současnou fotografii. Založena v roce 1947.

Ławrywianiec přijížděl do sídla slezské pobočky Svazu polských uměleckých fotografů jako fotoreportér, aby pro noviny vyrobil materiál z konkrétní výstavy, vernisáže. O členství v ZPAF tehdy neuvažoval, protože pocházel z prostředí reportérů-dokumentaristů. ZPAF je největší polská organizace sdružující umělce, kteří považují fotografii za prostředek kreativního vyjádření.

V roce 2010 se Arkadiusz Ławrywianiec stal členem Svazu polských uměleckých fotografů Slezské pobočky v Katovicích. Sam vtipkuje, že si občas uvědomí, že je umělec, ale to se stává spíše zřídka. V první řadě se cítí jako fotograf.

Do ZPAF byl přijat s dokumentárními a reportážními materiály. Podle Ławrywianiece se jednalo o dva cykly: „Záhady pracovny“ a „Chasidé“. Autor přiznává, že o možnosti přijetí do řad toho Svazu slyšel různé historky. Proslýchalo se, že před nějakými třiceti lety by s tímto typem fotografie neměl šanci být přijat do ZPAF, protože v té době nebyla akceptována dokumentární fotografie — reportážní fotografie jako umělecká.

Navzdory tomu Andrzej Koniakowski, člen ZPAF Slezského okresu, mnohokrát naléhal na Ławrywianiece, aby kandidoval za ZPAF, byl konceptualista. Autor se domnívá, že po celou dobu sám praktikoval hlavně klasický dokument, reportáž. Koniakowski mu vysvětlil, že Svaz potřebuje také nové, mladé fotografy, nové členy. Dobře

Katovice, ZPAF, 2023, setkání s A. Ławrywianiecem ze seriálu „Pojďme se poznat“, foto: D. Zakrzewski

znal Ławrywianiecovu fotografii, pozoroval jeho úspěchy, včetně těch, které byly zveřejněny v „Dziennik Zachodni“.

Další osobou, která důrazně naléhala na Ławrywianiece, aby kandidoval za ZPAF, byl jiný člen toho Svazu, Zbigniew Sawicz. Byl také fotografem, který byl podle Ławrywianiece spíše konceptuální než novinářský.

Autor se začal v roce 2009 zúčastňovat schůzek Okresní kvalifikační komise pro ZPAF a konzultovat své práce. Andrzej Koniankowski poté ukázal Ławrywianiecovi maketu alba Anny Chojnacké „Wśród śląskich plastyków“ [„Mezi slezskými vytvárnými umělci“], album, které nikdy nevyšlo. Koniakowski si prý všiml Ławrywianiecových sklonů k fotografování umění, návštěvám galerijních výstav a dokumentování (např. BWA v Katovicích). Koniakowski navrhl Ławrywianiecovi, aby pokračoval v nápadu Anny Chojnacké, protože její album nebylo vydáno. Ławrywianiec si vypůjčil model tohoto alba od Koniakowského a po nějaké době se rozhodl tento nápad zrealizovat. Bylo konstatováno, že by se pak mohlo jednat o Ławrywianiecovo dílo, se kterým by se mohl ucházet o členství v ZPAF.

Autor se však rozhodl, že tuto sérii provede po svém a barevně (fotografie Chojnacké byly černobílé). A byla to jedna ze dvou sestav, které byly prezentovány na zkoušce na ZPAF.

Další sestavou byli „Chasidé“ a v říjnu roku 2010 Ławrywianiec skládal zkoušku v sídle ZPAF ve Varšavě. V roce 2011 byl na valné hromadě (která se koná každé tři roky) pozván do představenstva ZPAF Slezského okresu jako tajemník tehdejší předsedkyní paní Katarzynou Łata-Wrona. V představenstvu byl jako tajemník šest let a v posledním roce této funkce předsedkyni velmi pomohl v její práci a získával tak další a další zkušenosti. To vedlo Ławrywianiece k rozhodnutí kandidovat ve volbách na předsedu ZPAF ve Slezském okrese. V únoru 2017 byl do této funkce zvolen. Funkční období je tříleté, není však pevně stanoven počet příležitostí k výkonu této funkce.

Arkadiusz Ławrywianiec tvrdí, že dokumentární fotografie může také být rozhodně umělecká. Jde především o přístup fotografa k tomu, co dělá a jak to dělá. Podle autora pokud k naší práci přistoupíme triviálně, bude to okamžitě vidět a samotná díla nebudou mít uměleckou hodnotu. Ale v zásadě to platí pro jakýkoli typ fotografie-konceptuální, krajinářskou atd. Mnohé z těchto fotografií nesplňují kritérium uměleckosti. Vše záleží na fotografovi a jeho přístupu a nasazení.

Od roku 2017 je předsedou představenstva ZPAF Slezský okres (se sídlem v Katovicích) a současně je členem hlavního představenstva ZPAF (se sídlem ve Varšavě). Nakonec se ukázalo, že v osobě Arkadiusze Ławrywianiece bylo možné skloubit jak funkci předsedy ZPAF, tak jeho reportážní a dokumentační činnost.

V současnosti je mezi členy ZPAF poměrně dost reportérů-dokumentaristů. Ławrywianiec věří, že se komunita konceptuálních a uměleckých fotografů otevřela i reportérům.

V rámci ZPAF Slezského okresu působí Okresní kvalifikační komise. Hlavním cílem OKK je co nejlépe připravit kandidáty na zkoušku a její složení. Velkou přidanou hodnotou je ale podle Ławrywianiece také vytvoření vztahu s kandidátem hned na začátku, možnost ho poznat. Vytváření takových vztahů, aby se uchazeč na stáži začal do jisté míry cítit členem ZPAF. I na předvánoční setkání na ZPAF v Katovicích zve Arkadiusz Ławrywianiec jako předseda kromě členů Svazu také kandidáty.

Sídlo ZPAF Slezského okresu (včetně galerie) v Katovicích přestěhoval Ławrywianiec v roce 2020 do ulice Dąbrowskiego 2. Dříve sídlilo v ulici Św.Jana, kde Ławrywianiec zahájil svou činnost jako předseda ZPAF.

Většinu rekonstrukcí místností provedli členové ZPAF a Ławrywianiec docházel do galerie prakticky každý den po dobu půl roku a aktivně se věnoval různým pracím.

Za zmínku také stojí, že v únoru 2023 byl během valné hromady Arkadiusz Ławrywianiec znovu zvolen předsedou Slezského okresu ZPAF se sídlem v Katovicích. Funkci bude opět zastávat další tři roky.

2.6. ITF Opava

Přes mono let práce v novinách jako fotoreporter, navzdory vzdělávacím aktivitám, přestože je prezidentem ZPAF, je Arkadiusz Ławrywianiec také studentem Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě v České republice[17].

Arkadiusz Ławrywianiec již má magisterský titul a vyšší pedagogické vzdělání. Studium na univerzitě v Opoli však nijak nesouviselo s fotografií. Pokud jde o fotografii, autor přiznává, že byl do jisté míry samouk.

Ławrywianiec se v určité době rozhodl pro studium na Institutu tvůrčí fotografie v Opavě v České republice[18] a již několik let je studentem této umělecké školy na Slezské univerzitě v Opavě. Získal už bakalářský titul, stal se tak vystudovaným fotografem, jak sám přiznává. Jeho bakalářská práce měla název „Polští Židé ve fotografii“ 19 a byla napsána v roce 2020.

Momentálně píše magisterskou práci, která je pokračováním bakalářské práce. „Polští Židé ve fotografii“. Jde o rozsáhlou a bohatě ilustrovanou diskusi o židovské tematice v polské fotografii, v publikacích, které se týkaly této komunity.

Ławrywianiec přiznává, že se o Institutu tvůrčí fotografie v Opavě dozvěděl od fotografa Piotra Szymona. Jednou byl se svými kolegy fotografy v Kalwarii Zebrzydowské. Byl tam mimo jiné i Piotr Szymon[20], který o této univerzitě ve volném čase vyprávěl svým kamarádům. Piotr Szymon byl v té době studentem Institutu a povzbuzoval ostatní ke studiu v České republice. V té době na ITF studovalo jen málo Poláků a univerzita aspirovala na to, aby byla otevřená studentům ze sousedních zemí.

Po několika letech po tomto rozhovoru se Ławrywianiec rozhodl udělat zkoušky na vysokou školu v České republice, ale poté nedokončil všechny formality a byl odmítnut.

V roce 2016 se Ławrywianiec znovu pokusil o studium na ITF, poté složil zkoušky a byl přijat jako student této univerzity.

17 Slezská univerzita v Opavě — jedna z nejmladších vysokých škol v České republice, byla založena v roce 1989.

18 ITF — Institut tvůrčí fotografie ITF, jeden z ústavů Filozoficko-přírodovědecké fakulty, je považován za jednu z nejlepších a nejvýznamnějších škol současné fotografie v Evropě.

19 https://itf-new.slu.cz/sprava-studentu/workdetail/2102

20 Piotr Szymon — narodil se v roce 1957 v Zabrze. Byl členem ZPAF Slezského okresu, vystudoval ITF v Opavě, fotograf a pedagog, tragicky zemřel v roce 2005.

Katovice, ZPAF, 2022, vernisáž výstavy Pavla Mary lektorů ITF v Opavě, foto: D. Zakrzewski

Ławrywianiec uvádí, že určitým doplňkem byl autorův návrh na organizaci výstavy Jindricha Streita[21] v Katovicích. Motivoval ho tehdy k tomu známý fotograf Arkadiusz Gola.

Ławrywianiec říká, že je to pro něj mimořádná škola s úžasnou atmosférou. Při zkouškovém pohovoru ohledně přijetí na vysokou školu se ho zeptali, proč potřebuje takovou školu, když už je zkušený fotograf, nafotil už tolik fotek. Autor věří, že se člověk učí pořád — celý život, ale učí se i kontaktem s druhým člověkem. Druhý člověk, který je s námi v kontaktu, nás obohacuje. Podle Ławrywianiece může být člověku i sedmdesát nebo osmdesát let, ale tím, že se bude dívat na díla ostatních — mít kontakt s jinými fotografy, vždy se něco naučí, bude se dále rozvíjet.

Lelów, 2010, 196 výročí úmrtí Tzadika Davida Bidermana, foto: A. Ławrywianiec

21 Jindrich Streit — narozen 5. září 1946, český fotograf a pedagog známý svou dokumentární fotografií. Je považován za jednoho z nejvýznamnějších představitelů české dokumentární fotografie.

3. ANALÝZA TVORBY

3.1. Chasidé v Lelově

Tematika Židů — židovské komunity má ve tvorbě Arkadiusze Ławrywianiece zvláštní místo. Autor své cykly věnoval Chasidům, Židovské obci v Katovicích, a také židovskému hřbitovu v Katovicích. Nedávno se autor začal zabývat Židovskou obcí v Ostravě v České republice.

Za zmínku stojí, že chasidismus [22] je náboženské hnutí mystické povahy. Dá se říci, že jde v jistém smyslu o ortodoxní odrůdu judaismu. Chasidismus se v historii vyskytoval ve třech variantách a jednou z nich je polský chasidismus (který má svůj původ v 18. století).

Ławrywianiec, když byl poprvé v Lelově, dověděl se od osoby, která se starala o hrob (ohel) Davida Bidermana[23], který se právě nachází v Lelově, že poslední Chasidé odjeli před týdnem. Dawid Biderman byl rabín, první cadik chasidské dynastie Lelů. Narodil se v roce 1746 v Lelově a zemřel tam v roce 1814. Chasidismus se nyní rozvíjí hlavně na území USA a Izraele.

Lelów, Arkadiusz Ławrywianiec, 2010, ze sbírky A. Ławrywianiec

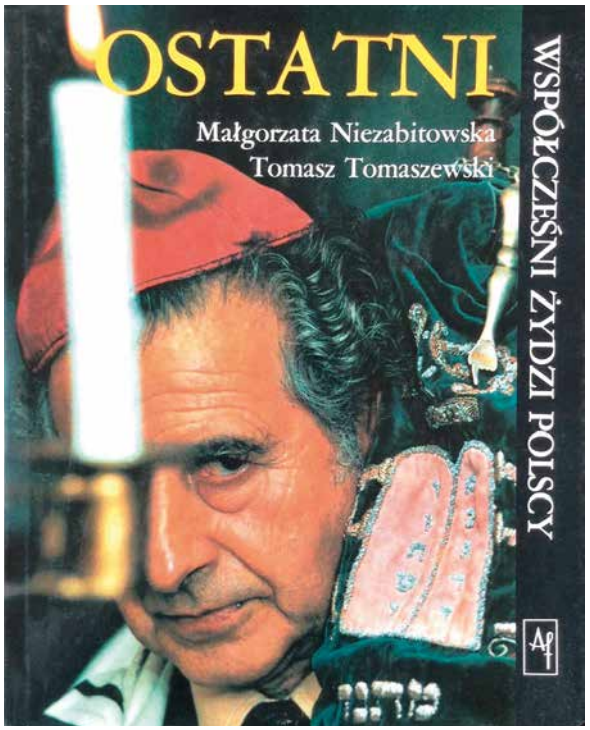
22 Chasidismus (hebr. chasid — zbožný) — ortodoxní náboženské hnutí mystického charakteru zahájené v 18. století, jehož cílem bylo obnovit religiozitu vyznavačů judaizmu.

23 David Biderman — narozen v roce 1746 v Lelowě, rabín, první cadik z chasidské dynastie Lelów, jeden z nejslavnějších cadiků v Polsku v té době, zemřel v roce 1814 v Lelowě.

Arkadiusz Ławrywianiec už mnoho let fotografuje Chasidy přijíždějící do Lelowa. Dá se říci, že jde o jeden z nejdůležitějších, ne-li nejdůležitější dlouhodobý projekt v autorově tvorbě. Tímto tématem se v současnosti v Polsku zabývali i další autoři včetně Małgorzaty Niezabitowské a Tomasze Tomaszewského v publikaci „Poslední — současní polští Židé“[24]. Tomasz Tomaszewski na této knize pracoval v letech 1982–1985 a text k fotografiím napsala Małgorzata Niezabitowska. Kniha byla poprvé vydána v roce 1986 v newyorském nakladatelství. Poté byla tato kniha vydána v Polsku v roce 1993 Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe z Varšavy.

Dalším polským autorem byl Tadeusz Rolke, který v knize „Byli jsme tady — poslední stopy ztracené kultury“[25] téměř patnáct let navštěvoval jihovýchod Polska a navštěvoval města, kde žili Chasidé. Tato kniha vyšla v roce 2008 a text k ní napsal Simon Schama, britský profesor historie a dějin umění na Kolumbijské univerzitě v New Yorku.

Zajímavou postavou mezi polskými fotografy zabývajícími se tématem Chasidů je Agnieszka Traczewska, fotografka a filmová producentka. Od roku 2006 fotografuje Chasidy přijíždějící do Polska navštívit hroby cadiků, zachycuje svět židovské komunity (i mimo Polsko). Agnieszka Traczewska jest autorka alba „Powroty“

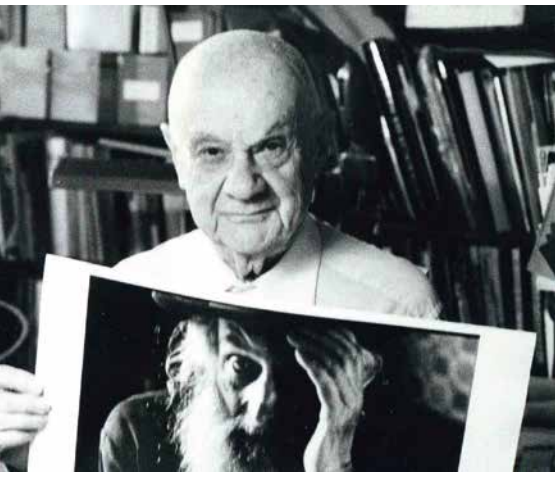

Fotografie z internetových zdrojů

24 Małgorzata Niezabitowska, Tomasz Tomaszewski „Ostatni — współcześni Żydzi polscy“, 1993, Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, Warszawa.

25 Tadeusz Rolke „Tu byliśmy — ostatnie ślady zaginionej kultury“, 2008, fotoTAPETA, Berlin Warszawa.

Roman Vishniac, foto z internetových zdrojů

[„Návraty“][26]. Toto album vydalo Národní kulturní centrum a Studio Design v roce 2018. Fotografie Agnieszky Traczewské byly prezentovány mimo jiné v časopisech jako „Przekrój“[27]. Je určitě jednou z mála žen, která fotí Chasidy, což je z velké části způsobeno obtížnějším přístupem k určitým rituálům a místům této komunity.

V meziválečném období dokumentoval však rusko-americký fotograf Roman Vishniac (nar. 19. srpna 1897, zemřel 22. ledna 1990) židovskou komunitu střední a východní Evropy. Navštívil mimo jiné země jako Rumunsko, Rusko, Maďarsko a také Polsko. Fotografoval rabíny, cadiky a obyčejné lidi mimo jiné ve Varšavě, Lublinu a Krakově.

Fotografiím židovských děti byla věnována Kniha Romana Vishniaca „Children of a vanished world“[28] vydaná v roce 1999 nakladatelstvím University of California Press. Byla také vydána další alba o Vishniacových dílech: „To give them light — the legacy of Roman Vishniac“ (1995), „A Vanished World“ (1983), „Polish Jews“ (1947).

Kromě tématu Chasidů má autor také sérii černobílých fotografií věnovaných židovskému hřbitovu v Katovicích.

V posledních letech však fotografuje představitele židovské komunity v Katovicích v Horním Slezsku (Bytomi, Gliwicích, Sosnowci). Jedná se o projekt, kterému se autor věnuje od roku 2010. Tomuto tématu se věnoval hlavně v letech 2010 až 2015. Stále však v něm Ławrywianiec pokračuje, ale s trochu menší frekvencí.

Zde je třeba připomenout, že Ławrywianiecova bakalářská práce, kterou v roce 2020 napsal na Institutu tvůrčí fotografie v Opavě, měla název „Polští Židé ve fotografii“. Autor se snažil ukázat obraz Židů v Polsku od počátku dvacátého století do současnosti. Ławrywianiec nám ukazuje fotografický záznam židovské komunity, se kterým se můžeme z tohoto období setkat v publikacích, muzejních sbírkách, a předkládá nám profily fotografů zabývajících se touto tematikou.

S jistotou lze říci, že Arkadiusz Ławrywianiec je jedním z největších odborníků na židovská témata v Polsku.

26 Agnieszka Traczewska „Powroty“, 2018, Narodowe Centrum Kultury.

27 „Przekrój“ — polský sociokulturní časopis vycházející v letech 1945–2013 v Krakově jako týdeník a od roku 2016 opět ve Varšavě jako čtvrtletník.

28 Roman Vishniac „Children of a Vanished World“, 1999, University of California Press.

Lelów, 2010, z autorových lumpů, foto: Marcin Chudzik

Arkadiusz Ławrywianiec na začátku v rozhovoru s Andrzejem Grudzieniem[29] uvádí, že on sám není Žid. Zmiňuje to proto, že se ho v souvislosti s přebíráním tématu Židů ve svých cyklech a projektech velmi často mnoho lidí ptalo, zda je Žid. Mnoho lidí si myslelo, že autor sám je Žid, a proto se snažil ukázat své prostředí.

Ławrywianiece zajímalo ukázat tradici, náboženství a všehno, co je spojené s judaismem ale také i každodenním životem této komunity. Začínal právě tematikou Chasidů, bylo to jeho první téma, které se týkalo Židů v Polsku. Navštívil také Židovský hřbitov v Katovicích, zaiujal se Židovskou obci v Katovicívh. Cyklus o židovské komunitě v Horním Slezsku nazval sekundárním cyklem. Autor posil takový název v naváznosti na cyklus o Židovské obci, protože dříve v roce 1999 začal práci na cyklu o Chasidech, tehdy začal jezdit s fotoaparátem do Lelowa.

Jaké byly počátky zájmu o toto téma? Můžeme říct, že do nějaké míry byla to náhoda. Autor přiznává, že při práci v „Dziennik Zachodni“ měl občas dost každodenních triviálních témat. Stejně na tom byli jeho redakční kolegové fotoreportéři — Podobny przesyt miewali czasem jego redakcyjni koledzy fotoreporterzy — autor zmiňuje Arkadiusze Golu, Tomasze Jodłowského. Kolegové se tehdy dohodli, že uspořádají čtvrteční večerní setkání, kde každý z nich ukáže jednu, dvě, tři fotografie nebo širší materiál. Byla jedna podmínka — nesměly to být fotografie pořízené pro noviny na zakázku redakce. Muselo to být něco vlastního, originálního, případně zajímavá reportáž do novin. Na takové setkání dorazil jednou autorův kolega Roman Koszowski, který v té době pracoval jako fotograf Polské tiskové agentury. Kolega vyprávěl o své návštěvě v Lelowě, protože ho tam poslala redakce a pak ukázal fotky z této cesty. Tehdy Ławrywianiec poprvé viděl barvitý materiál Romka Koszowského o chasidské komunitě přijíždějící do Lelowa jednou ročně. Autor přiznává, že byl nadšený tím co uviděl na těchto fotografiích. Přemýšlel, jestli to, co viděl na fotografiích svého kolegy, se skutečně stalo, jestli je to skutečné. Řekl, že je něco neuvěřitelného, že se takové věci dějí celkem asi 65 km od Katovic, tam je úplně jiný svět, než ve kterém žijeme každý den. Při pohledu na fotografie svého kolegy Ławrywianiec řekl, že měl pocit, jako by se posunul v čase a prostoru asi o 100 let.

V jistém smyslu narazil Ławrywianiec na toto téma náhodou. Jak se později ukázalo, po zhlédnutí fotek kolegy začal v tomto tématu sám pokračovat a trvá to již řadu let. Autor však zmiňuje, že jeho kolega jel do Lelowa pouze ještě jednou a v tématu Chasidů nepokračoval.

29 https://www.facebook.com/andrzej.../videos/430242935655378

Ławrywianiec se zeptal kolegy kde se přesně konají shromáždění Chasidů, v jakém termínu a jel poprvé do Lelowa v roce 2000. Na místě se pak ukázalo, že autor přijel o týden později. Když už byl v Lelowě ukázalo se, že Chasidé už tam nejsou. Tehdy nevěděl, že se Chasidé řídí židovským kalendářem (lunisolárním) a ne tím, který denně používá většina.

Ławrywianiec, když byl poprvé v Lelově, dověděl se od osoby, která se starala o hrob (ohel) Davida Bidermana, který se právě nachází v Lelově, že poslední Chasidé odjeli před týdnem. První cestu do Lelowa[30] však autor nepromarnil, i když tam Chasidy nenašel, nepovažoval tuto cestu za ztracenou. Zaměřil se tehdy na dokumentaci toho prostoru, areálu, viděl v Lelowě ohel[31] — cadikův hrob. Pokusil se na pár dní seznámit s místem, kam každoročně přijíždí Chasidé. Zdá se, že v této situaci se nedalo udělat nic lépe — autor tohoto výletu využil, jak jen to šlo.

Následující rok dorazil Ławrywianiec do Lelowa přesně v době, kdy tam měli být Chasidé. V roce 2001 tak začal přímo fotografovat chasidskou komunitu. Autor uvádí, že v Lelowě byl zatím možná desetkrát, Chasidé upoutali jeho zájem na dlouho. Zaujala ho realita, kterou tato komunita vytváří — uzavřený kruh, ve kterém jsou po staletí závazná stejná pravidla, tradice a rituály. V průběhu let proto vznikal a stále vzniká fotografický materiál dokumentující tuto komunitu.

Ławrywianiec přiznává, že když v roce 2009 připravoval výstavu, týkající se Chasidů v Lelowě, konstatoval, že ještě něco v tomto materiále chybí. Autor se nechtěl držet stereotypů a jednoduchého myšlení, nechtěl, aby tento materiál rychle omrzel jemu i příjemci, divákovi. Snažil se proniknout do tématu, odpovědět na otázky, proč tam Chasidé přijíždí, co to obnáší, jaké zvyky mezi Chasidy panují, poznat jejich kulturu, rituály, tradice.

Nechtěl zůstat jen u vizuální atraktivity fotografií spočívající především v odlišném vzhledu Chasidů. Ławrywianiec se snažil co nejvíc dovědět o symbolice a tradici tohoto náboženství.

Arkadiusz Ławrywianiec varoval před fotografováním Chasiů jako „podivínů“. Takové chování by bylo nevhodné a fotograf by se mohl setkat s odmítnutím nebo dokonce nějakou nespokojeností na jejich straně. Byl vědom, že i přestože je v Polsku, při

30 Lelów, venkovská obec v Polsku se nachází ve Slezském vojvodství, v oblasti Częstochowa.

31 Ohel — malá židovská zděná nebo dřevěná hrobka, obvykle ve tvaru kvádru, obvykle s dveřmi, někdy i okny, s půlkruhovou nebo sedlovou střechou.

vchodu do místa, kde se nachází hrob (ohel) je v místě, kde platí židovská kultura, je v místě Chasidů. Tak si to autor vysvětloval, od samotného počátku se snažil udržet co největší respekt k tomu všemu, co je mezi Chasidy povinné (počínaje pokrývkou hlavy).

Ławrywianiec vzpomíná, že během svých pobytů v Lelowě, zažil různé situace. Mimo jiné také v sobotu (tedy v den sabatu) docházelo k situacím, že někdo z chasidské komunity řekl, aby ho v souvislosti se sabatem nefotil. Autor tehdy od focení ustoupil kvůli kultuře těchto lidí, respektu k těm, kdo žádali. Když však zvedl fotoaparát k oku a mezi lidmi, na které mířil objektivem, neviděl žádné námitky, fotil. Když viděl přijetí, «tichý souhlas» na druhé straně, pokračoval v focení.

Fotografování židovské komunity vyžadovalo, aby Arkadiusz Ławrywianiec znal jejich zvyky, rituály apod. Autor zmiňuje, že tyto situace se týkaly různých svátků, míst, ale i dobré vůle samotných fotografovaných. Ławrywianiec nemohl požádat Chasidy, aby pózovali během sabatu, protože v judaismu je to sedmý den v týdnu, svátek, den odpočinku. V ten den nemohli dělat práci a pózovat pro fotky, pak by dělali práci. Práce na tom cyklu, kromě cenných fotografií, obohacovala také samotného Ławrywianiece o možnost poznat jinou kulturu.

Ławrywianiec vzpomíná, že takovou situaci měl i v Lelowě, kdy se dva Chasidé dokonce hádali, jestli se smí fotit o šabatu, nebo ne. Starší Chasid tvrdil, že autor nemohl fotit kvůli sabatu, s čímž mladší Chasid nesouhlasil. Ławrywianiec nechtěl tento konflikt prohlubovat a navzdory všemu tehdy od focení ustoupil. Pro autora však byl nejpodstatnější respekt k jinému člověku, k jiné kultuře. Chtěl být co nejméně „invazivní“ v místě, kde byli Chasidé, a kde fotografoval. Celkově nebyl díky svému přístupu, chování nikdy vyhozen mimo budovu, kde se konají oslavy. Ławrywianiec přiznává, že ho dokonce vřele přivítali někteří Chasidé, se kterými se předtím setkal. Pro autora to byla další známka přijetí této komunity, důvěřovali mu, nebáli se nevhodného chování z jeho strany jako fotografa.

Ławrywianiec se na cesty do Lelowa vždy pečlivě připravoval — „věděl, co chce fotit“. Snažil se co nejvíce číst, získávat informace o chasidské kultuře a náboženství. Na místě také mluvil s ochotnými lidmi, ptal se, zda může v danou chvíli fotit. Ptal se na význam určitých okamžiků a situací, poznával chasidské zvyky a gesta. Pro autora je nesmírně důležité mít povědomí o všem, co se ve fotografii dělá.

Lawrywianiecovo budování respektu k chasidům mu dokonce umožňovalo fotografovat je v běžných každodenních situacích, jako je příprava jídel v kuchyni. Arek mohl vstoupit do kuchyně, do míst, kde spali Chasidé. Tyto typy fotografií jistě obohatily vizuální sdělení o této komunitě.

Lelów, 2012, foto: Arkadiusz Ławrywianiec

Lelów, 2020, foto: Arkadiusz Ławrywianiec

Nejdůležitějším důvodem příjezdu Chasidů každý rok do Lelowa, je modlitba k výročí smrti cadika Dawida Bidermana, jehož hrob se tam nachází. Autor si byl ale vědom, že život chasidů se neomezuje pouze na tyto obřady, na modlitby nad hrobem. Všechny aspekty jsou pro něj také důležité, ale důležitý je celý pobyt v Lelowě — čas na odpočinek, relaxaci, každodenní aktivity. Celý pobyt Chasidů v Lelowě je důležitý. Takové povědomí vyplynulo i z autorových pravidelných cest do Lelowa a realizace jeho dlouhodobého projektu. Všechny součásti budovaly atmosféru pobytu.

Ławrywianiec vzpomíná, že se během celého svého pobytu v Lelowě snažil vyfotografovat Chasidy jako „neviditelný", z určité vzdálenosti, ale kdykoli to bylo možné nebo nutné, snažil se přiblížit tomu, co se děje, a vždy pozoroval reakci druhé strany, fotografovaných lidí. Je to cenná poznámka i pro ostatní fotografy nebo méně zkušené, jak pracovat s jinými lidmi, komunitami. Takový byl a je styl práce autora jako fotografa.

Zdá se, že Ławrywianiec se zajímá o chasidy, protože vytvářejí realitu, jsou skuteční. Nechce na fotografiích ukázat pouze jejich vizuální „atraktivitu". Autora zajímají chasidské zvyky a rituály, tradice, která platí již řadu let. Autor hledal pravdu a emoce. Ławrywianiec nám ukazuje Chasidy, kteří mají v Lelowě vedle Poláků své místo na zemi. Každý rok tam přijíždí asi 200 chasidů. Ławrywianiecovy fotografie jsou dokumentární povahy, ale také nám ukazují mystiku chasidských obřadů. Ukazují chasidy v různých stavech duchovní extáze, v různých stavech modlitby… ale také ve chvílích klidu a odpočinku. Vidíme Chasidy, kteří se modlí, hodují, tančí a také tančí na stole, což je pro Chasida velké vyznamenání (o možnosti takového tance rozhodne rabín), nebo dokonce Chasida (který nepocházel z Polska), který klouže po sněhu na kusu kartonu, protože viděl sníh poprvé.

Ławrywianiec strávil celkem hodně času, mnoho hodin mezi nimi. Je vidět, že chasidi — účastníci rituálů — si na něj zvykli, důvěřovali mu, byli klidní, že je autorovy fotografie nestávěly do špatného světla. Donedávna starší Chasidé věřili myšlence, že pokud obraz člověka zůstane na zemi, duše nebude po smrti v klidu. Časy se však mění a hlavní postavy Ławrywianiecových fotek se už nebojí, že jim „ukradne" duši.

Jistě je výrazný kontrast mezi každodenním životem Chasidů v jejich domovech a městech a tím, co se děje během těch několika dnů v Lelowě. Chasidé přijíždí do Lelowa z celého světa, ale hlavně ze Spojených států. Jak vypadá každodenní život židovské komunity, je do jisté míry vidět na fotografiích autora Židovské obce v Katovicích.

Dlouholetá práce na tom tématu přinesla také rozsáhlou výstavu „Chasidé v Lelowě", jejíž vernisáž proběhla v Galerii ZPAF Slezského okresu v Katovicích v únoru 2022.

Zajímavostí je dokument Michala Szalasta[32] „Chasidé v Lelowě“33 z roku 2017, zobrazující siluetu Arkadiusze Ławrywianiece během jeho pobytu v Lelowě. Michał Szalast je polský fotograf a zároveň první lektor na plný úvazek na Institutu tvůrčí fotografie v Opavě v České republice. V tomto filmu můžeme vidět Chasidy, kteří jsou v Lelowě, během ceremonií a procházek po okolí. Je zde zobrazen Ławrywianiec během práce, při fotografování Chasidů. Ale v tomto krátkém filmu mluví o tom, co autor dělá dvě osobnosti — lektoři ITF. Jsou to docent Jiří Siostrzonek[34] a profesor Jindřich Štreit. Siostrzonek srovnává do jisté míry Ławrywianiece k Jindřichu Štreitovi, protože podobně realizuje fotografická dlouhodobá témata. Věnuje některým tématům celý život jako profesor Štreit. To také pro Siostrzonka znamená, že má Ławrywianiec na dané téma obrovskou vědu. Siostrzonek poznamenává, že už viděl mnoho cyklů věnovaných konkrétním tématům, ale často obsahovaly jen povrchní pohledy. V případě Ławrywianiec máme možnost nahlédnout do života komunity, která je uzavřená okolnímu světu. Profesor Štreit naopak poukazuje na nutnost fotografovat témata, která mají pozitivní konotaci a která ukazují židovskou komunitu v jejím běžném životě. Profesor Štreit říká, že moderní svět je velmi komplikovaný a existují různé skupiny lidí, které jsou vůči sobě nepřátelské. Proto je taková fotografie, jakou pořídil Arkadiusz Ławrywianiec, tak důležitá.

Lelów, 2015, foto: Arkadiusz Ławrywianiec

32 Michał Szalast — narozen v roce 1979 v Bytomi, dokumentární fotograf a dokumentarista. Působil jako fotoreportér, filmař, publicista, pedagog a kurátor.

33 „Chasydzi w Lelowie“ — https://www.youtube.com/watch?v=Q_Bv_tcHSq0

34 Jiri Siostrzonek — narozen 31. března 1954 v Opavě, Česká republika, je slezský sociolog, fotograf a kulturní aktivista. Je také akademickým pedagogem na Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě.

3.2. Židovská obec v Katovicích

Arkadiusz Ławrywianiec došel však k závěru, že židovská kultura — tradice je tak bohatá, že se nemůže uzavřít jen ve fotografování Chasidů, jednoho zvyku — výročí smrti Cadika[35]. Proto se o něco později zrodil nápad zajímat se o katovickou židovskou komunitu[36] a začal fotografovat židovskou komunitu v Horním Slezsku.

V jistém smyslu se toto téma k autorovi dostalo náhodou. V roce 2009 připravoval fotografie pro výstavu, týkající se Chasidů. Když si prohlížel tyto fotografie, připravoval je k tisku, všiml si, že je uzamčeny v poněkud mělkém časovém prostoru, protože výročí cadikovy smrti se vždy slaví o šabatu. Chasidé přijížděli do Lelowa ve čtvrtek a zůstali tam do neděle. Téma bylo uzavřeno jakoby jen v těchto několika dnech. Ławrywianiec si uvědomil, že celá židovská tradice, kultura a náboženství je velmi bohaté a neomezuje se pouze na šabat, setkání Chasidů v Lelowě. Autor zjistil, že i v Katovicích jsou Židé, je to možná malá komunita, ale jsou tam. Proto se rozhodl vyfotografovat židovskou komunitu v Katovicích a okolí , navštěvoval je v jejich domovech. Mezi lidmi, které navštívil, byl i byt zesnulého Jana Ziderera z Bytomi. Když byl u něho Ławrywianiec doma, všiml si ležící na stole, otevřené Tóry[37]. Autor říká, že Ziderer přečetl pár veršů z knihy a pak ji s velkým respektem políbil. Upozorňuje, že trvalo dlouho, než si získal důvěru fotografovaných osob.

Zpočátku se nám židovská komunita na fotografiích Ławrywianiece může jevit jako neobvyklé, exotické nebo senzační téma. Po chvíli prohlížení těchto fotek však začínáme vidět lidi jako my, obyčejní, kteří dělají běžné každodenní činnosti.

Antoni Kreis[38] píše vyzývavě, že mu na těchto fotkách chybí jedna věc: chladný objektivismus. Ławrywianiec se nedokázal postavit vedle v pozici pasivního pozorovatele. Autor nedokázal skrýt své emoce… a takových právě fotoreportérů si Antoni Kreis váží nejvíce.

35 Cadik — charismatický vůdce větve judaismu — chasidismu, nazývaný také rebbe.

36 Židovská náboženská obec v Katovicích — Židovská obec se sídlem v Katovicích, která je členem Svazu židovských náboženských obcí Polské republiky. Svým rozsahem pokrývá část Slezského a Świętokrzyského vojvodství.

37 Tóra — prvních pět knih Bible, nejdůležitější zjevený text judaismu.

38 Antoni Kreis — (nar. 1956), polský umělecký fotograf, pedagog. Člen Slezského okresu Svazu polských uměleckých fotografů.

Katovice, 2012, rabín Jehoshua Ellis, foto: Arkadiusz Ławrywianiec

Autor zmiňuje, že na samém začátku, když se zrodila tato myšlenka, se seznámil s rabínem Jehošuou Ellisamem[39] (který o dva týdny dříve začal pracovat jako rabín v Katovicích). Po prvních rozhovorech s rabínem se ukázalo, že nemá žádné námitky proti fotografování židovské komunity, chtěl aby byli fotografování. Autorovi pak stačilo požádat o povolení předsedu židovské obce Włodzimierze Kaca. Jak uvádí Ławrywianiec, Kac v podstatě také neměl žádné námitky, ale nařídil se opět zeptat rabína. Takový souhlas už Ławrywianiec od rabína měl a tím měl povolení na fotografování.

Arkadiusz Ławrywianiec fotografowau tu komunitu během příprav a také během samotnych židovských svátků, při obřadech obřízky, vykoupení prvorozeného syna nebo i při setkáních důchodců. První díl tohoto cyklu autor představil na výstavě „Blízko nás“[40] v Slezském kulturním centru v Nakło Śląskie v květnu 2014. Fotografie uvedené na této výstavě vznikaly od roku 2010. Fotografie prezentované na výstavě jsou dokumentárním příběhem o každodenním životě židovské komunity soustředěné kolem Židovské náboženské obce v Katovicích. Osou vyprávění je rabín Jehošua Ellis. Fotografie vznikaly od roku 2010 při přípravách a samotných židovských svátcích jako je Sukot, Chanuka, Purim, ale také při obřízce.

Arkadiusz Ławrywianiec přiznává, že téma Židovské komunity v Katovicích fotografuje s různou intenzitou. Snaží se také zajistit, aby pořízené fotografie nebyly kopiemi předchozích fotografií pořízených dříve. Stále však uvažuje o pokračování tohoto tématu, jeho kreativním rozvoji.

Ba také zmínit, že Ławrywianiec nedávno navázal kontakt s židovskou komunitou z Ostravy[41] v České republice, která jezdí na své bohoslužby do Krnova[42]. V Ostravě tato komunita nemá synagogu. Krnov je město v České republice na hranici s Polskem a je tam krásná synagoga. Ławrywianiec říká, že se s touto komunitou již setkal poprvé a fotografoval tuto komunitu. Autor doufá v plodnou spolupráci a tím i rozvoj tématu. Zatím je těžko říct zda to bude samostatný cykl o této komunitě nebo bude spojen s cyklem o židovské komunitě v Katovicích, případně s cykly o jiných komunitách (pokud by se

39 Yehoshua Ellis — amerykański rabin pracujący w Polsce, w latach 2010–2015 rabin Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Katowicach, od 2015 roku rabin pomocniczy Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Warszawie.

40 https://zpaf.pl/aktualnosci/gk-blisko-nas/

41 Ostrawa — miasto w Czechach przy północnym krańcu Bramy Morawskiej, stolica kraju morawsko-śląskiego, ważny ośrodek komunikacyjny i gospodarczy Czech.

42 Krnov — miasto w powiecie Bruntal, w kraju morawsko-śląskim w Czechach.

Katowice, 2011, 2014, Židovská obec, foto: Arkadiusz Ławrywianiec

autor rozhodl dál fotografovat). Na druhou stranu lze tyto cykly v budoucnu prezentovat jak samostatně, tak společně, podle toho, co by se chtělo prezentovat.

Zajímavostí také je, že se v listopadu 1884 v Katovicích konal historický Sjezd Sdružení Hovevei Sion (Milovnící Sionu), během kterého se rozhodovalo o návratu Židů do Palestiny. Tato událost byla považována za počátek sionistického hnutí, které vyústilo v roce 1948 ke zrodu státu Izrael.

3.3. Židovský hřbitov v Katovicích

Jak jsem už před tím zmínil Arkadiusz Ławrywianiec má také ve svém portfoliu cykl fotografií věnovaný židovskému hřbitovu v Katovicích. Autor nás prostřednictvím svých fotografií bere na hřbitov, který se nachází v centru Katovic v ulici Kozielska. Tento hřbitov byl otevřen v roce 1869 a jeho plocha byla rozšířena v roce 1927. Po skončení 2. světové války v roce 1945 bylo provedeno další rozšíření areálu hřbitova. Hřbitov je obehnán zděným plotem a dochovalo se na něm asi 1400 náhrobků. Hřbitov byl zapsán do rejstříku památek v roce 1990. Tento hřbitov má především historickou funkci, ale příležitostně se zde konají pohřby lidí židovského vyznání (potomků rodin pohřbených na tomto hřbitově).

Katovice, 2009, židovský hřbitov, foto: Arkadiusz Ławrywianiec

Ławrywianiec vytvořil cykl černobílou technikou při procházkách po hřbitově, ale také při plenérovém focení členů ZPAF Slezského okresu v Katovicích, které se konalo v letech 2009 – 2010. Plenér zakončila kolektivní výstava členů ZPAF v Galeria Katowicka v Katovicích v roce 2010 s názvem „Židovský hřbitov v Katovicích. Kozelská ulice“. Ławrywianiec byl stále kandidátem na člena ZPAF a měl pro nadaci nafotit židovský hřbitov, aby prodejem fotografií autora získala prostředky na obnovu hřbitova. Hřbitov nebyl v té době v nejlepším stavu a Ławywianiec chtěl své fotografie pro nadaci určit na prodej. Autor se účastnil plenérového focení, ale na hřbitov chodil většinou sám. Jak uvedl, preferuje samostatnou práci, takto se mu pracuje lépe. Celkem tento hřbitov navštívil vícekrát a trvalo to déle, nebyla to jednorázová procházka. Aby se na hřbitov dostal, musel jej otevřít ten, kdo se o nekropoli staral. Této výstavy v ZPAF v Katovicích se Ławrywianiec účastnil již jako člen Svazu.

Katovice, 2009, Židovský hřbitov, foto: Arkadiusz Ławrywianiec

Na fotkách autora můžeme vidět širší záběry nekropole, ale jsou zde i menší fragmenty tohoto prostoru či detaily — jednotlivé hroby, macevy. Na fotkách neuvidíme lidi navštěvující toto místo, kteří se procházejí hřbitovními uličkami. Atmosféra na fotografiích způsobuje pocit izolace tohoto místa, přenese nás do jiného světa, přestože hřbitov je prakticky v centru města a je obklopen budovami. Fotografie vyvolávají

náladu zamyšlení a nostalgie. Na fotografiích můžeme vidět i stromy rostoucí jakoby v symbióze s hroby. Stromy jsou staré, jejich kůra je silně zvrásněná, jsou to stromy zasazené tam už dávno. Stare jsou také hroby — macevy, čas na tomto místě plyne jiným tempem, nebo se možná zastavil. Způsob fotografování tohoto místa svědčí o velké citlivosti Ławrywianiece.

Zatím autor považuje tento cykl za uzavřený, nepokračuje v něm. Neříká ale, že už nikdy nebude fotit židovské hřbitovy, že se na katovický hřbitov nevrátí. Existuje tedy šance, že tento typ fotografií — cyklů bude stále k vidění v tvorbě Ławrywianiece.

Ławrywianiec přiznává, že je pro něj důležitější fotografovat živé lidi, kteří budují současnou židovskou komunitu, účastní se náboženského života a nejen.

Ławrywianiec dodává, že existuje mnoho lidí, kteří fotí židovské hřbitovy, specializují se na tuto fotografii a dělají to velmi dobře. Podle autora můžou tito lidé mít ale prolémy se vstupem do židovských komunit s fotoaparátem, protože jde také o velmi hermetická prostředí. Tito lidé se zaměřují především na fotografování těchto nekropolí a zároveň se omezují na tento typ fotografií. Nesnaží se dokumentovat životy lidí — komunit žijících tady a teď.

Ławrywianiec měl to štěstí s těmito komunitami dlouhodobě spolupracovat a navazovat nové kontakty, má schopnost navazovat kontakty s lidmi. Fotografie židovského hřbitova v Katovicích do jisté míry doplňují jeho projekty o židovské komunitě. Fotografováním této komunity se autor snaží, aby byly ony v vizuálním souladu.

Katovice, 2009, Židovský hřbitov, foto: Arkadiusz Ławrywianiec

3.4. Dlouhodobý projekt

V lednu 2023 byl Ławrywianiec opět v Lelowě. Není pravidlem, že je tam každý rok. Mezi cestami si často dává dvou až tříleté přestávky. Ale snad, pokud mu to jiné aktivity dovolí, v roce 2024 tam bude také.

Ławrywianiec přiznává, že v Polsku vzniká poměrně hodně fotografií a cyklů věnovaných židovské komunitě. Často se však stává, že tyto materiály nejsou tématicky — obsahově dobře zpracovány.

Fotografování Chasidů, židovské komunity po tolik let lze ve tvorbě autora směle nazvat dlouhodobým projektem. O takzvaných dlouhodobých fotografických projektech se říká, že jsou to složité procesy, které se protahují v čase. Můžou být realizovány po dobu několika let a někdy dokonce i celý život. Stojí za to si odpovědět na otázku, zda to má být práce založená na intuici nebo na promyšlené strategii.

Arkadiusz Ławrywianiec tvrdí, že když začínal s dlouhodobým projektem, snažil se „nešetřit“, hodně fotil a stále fotí — snaží se nafotit co nejvíce. Dělá to také z tohoto důvodu, aby si znovu prožil to, co viděl, když si doma prohlížel fotografie. Autor přiznává, že když fotí, je z velké části zaměřen na technické aspekty fotografování, na kompoziční aspekty, na proměnlivost situace. Je tedy těžké chladně sledovat následné události při pohledu na vše ze strany. autor se snaží prostřednictvím látky vzpomenout na to, co se v daném místě - dni stalo. Přemýšlí, co bylo důležité, co mu mohlo uniknout, protože když se toho hodně děje, nedá se zachytit všechno. Takže po roce nebo příště, při další příležitosti, se k těmto situacím vrací. V dalších letech vzdává určité situace, které už na fotografiích má, dívá se na ně s odstupem. Občas se však autor vracel ke stejným situacím, protože se změnil člověk (např. změna rabína, který vykonával důležitou funkci při obřadu v Lelowě), nastávají nové situace kvůli tomuto novému člověku, protože má jiné pohyby, jiná gesta, jinak reaguje na dané situace. Prizmatem nového člověka může stejná situace vypadat trochu jinak. Prizmatem nového člověka může stejná situace vypadat trochu jinak.

Autor říká, že se také snaží prohlížet fotografie pořízené jinými fotografy na stejné téma. Prohlíží si tyto fotografie a snaží se pochopit přístup druhých k tématu, analyzuje, jak ostatní pracují. Snaží se najít i takové momenty, situace, ke kterým nedosáhli.

Chasidé, Židovská obec a Židovský hřbitov jsou témata, která Ławrywianiece silně přitáhla. To jsou pro autora stále vývojová témata, do kterých může neustále přidávat něco nového, pořizovat zajímavé fotografie. Nemá pocit, že tato témata jsou již uzavřená, hotová, že jsou již plně dokonalá a už se nedá nic dělat.

V případě realizacje tématu o Chasidech se v průběhu let změnilo například prostředí. Když autor začal fotografovat toto téma, cadikův hrob byl v zadní místnosti malého obchodu v Lelowě. Později byl tento obchod zbořen, když Židovská obec získala zpět území, na kterém se nacházel. Také architektura prostoru se radikálně změnila. Nakonec byla postavena speciální budova, ve které se nachází cadikův hrob. Mění se nejen samotní lidé, ale i prostor. To všechno právě mimo jiné motivuje Ławrywianiece pokračovat v projektu.

Stále se k tomuto tématu vrací se zvědavostí. Snaží se sledovat, zda na oslavy přijeli noví lidé, do jaké míry se změnil okolní prostor.

Ławrywianiec přiznává, že čas od času přemýšlel o dokončení tématu — realizaci projektu týkajícího se Židovské obce v Katovicích. Důvod tohoto stavu věcí byl zcela triviální, tvrdil autor. Rabín z komunity odjel do Varšavy a obřad byl poněkud ochuzen. Autor měl periodicky pocit, že už není schopen se fotograficky vyvíjet. Ławrywianiec však již tyto myšlenky opustil a doufá, že bude pokračovat i v tomto tématu, protože v Katowicích se objevili noví lidé, jejichž přítomnost ho opět motivuje k realizaci projektu.

Arkadiusz Ławrywianiec věří, že tvoření dlouhodobých projektů má v dnešní době pořád smysl. To přináší kromě spokojenosti pro fotografa mnoho výhod. Takový projekt je jistě znamením doby. Vznikají při této příležitosti zajímavé výstavy. Když projekt na nějakou dobu přeruší, začne mu něco chybět — cítí se nespokojený, jak říká. Autor uvádí, že při zahájení projektu do toho jde celou svou bytostí, věnuje veškerou svou energii. Celý jeho život je pak soustředěn kolem takového projektu. Ale později, když se materiál shromáždí a je ještě možnost ho ukázat na výstavě, je to pro autora velká radost.

Dlouhodobé projekty jsou pro Ławrywianiec také důležité, protože na rozdíl od rychlé akce vznikají zajímavé, různé příběhy, potkávají se zajímaví lidé, objevují se nové věci během realizace projektu. U dlouhodobých projektů si autor může všimnout takových nuancí, které by při jednorázové akci, výletu s fotoaparátem, nebyly možné. Spíše může fotografovi mnoho věcí uniknout, pokud nejde o dlouhodobý projekt, nejsme schopni vidět vše.

Je důležité neustálé vědomí při fotografování, protože se k některým věcem, které jsme viděli, které jsme vyfotili, již nebudeme moct vrátit. Vždy se vyplatí dozvědět se co nejvíce o tématu, který chceme fotit, vyplatí se mluvit s lidmi, které budeme fotit nebo kteří mají k danému tématu vztah. Často v dlouhodobých projektech při jejich realizaci můžete potkat zajímavé, originální lidi. Vracení se na určitá místa, budování napětí — hledání a ochota najít něco nového v probíhajícím projektu je velmi důležité a dává vám šanci rozšířit materiál.

Arkadiusz Ławrywianiec říká, že začal pracovat na projektech souvisejících s židovskou komunitou s analogovými fotoaparáty, tedy těmi pro film. Postupem času začal fotit i digitálními fotoaparáty a nyní používá pouze tento typ fotoaparátů, k analogovým se již nevrací. Takže poslední roky Chasidé nebo Židovská obec v Katovicích jsou foceny digitálním fotoaparátem.

Momentálně jsou fotografie pořízené digitálními fotoaparáty připravovány v počítačovém grafickém programu. Jsou převedeny na černobílé, připravené takovým způsobem, že nějak odpovídají fotografiím pořízeným o mnoho let dříve analogovými fotoaparáty. Ławrywianiec zdůrazňuje, že do digitálně pořízených fotografií nijak zvlášť nezasahuje. Je to prostě práce na kontrastech, v základních rozsazích temné komory. Autorovi to nevadí, není s tím problém, že např. na fotkách z roku 2002 je vidět zrno. Prezentované fotografie jsou jím často podepsány roky, uveden je rok pořízení. První cesty do Lelowa realizoval Ławrywianiec na analogových fotoaparátech a barevných negativech. A zatím autor uplatňuje zásadu, že všechna témata realizuje barevně a následně se rozhodne, zda budou převedeny na černobílé.

Fotografie týkající se Chasidů w Lelowě se možná jednou nebo dvakrát objevily v „Dziennik Zachodni“ — novinách, kde Ławrywianiec pracoval. Noviny tvrdily, že následné fotografie se s ničím novým příliš nelišily, a tak další sady fotografií nezveřejňovaly. Ławrywianiec zdůrazňuje, že v novinách je obtížné prezentovat určité nuance, jak to lze ukázat na výstavě. Při svých prvních cestách do Lelowa se autor snažil co nejvíce fotografovat, vyfotografovat vše, co se dalo. Postupem času už začal dělat určitou selekci, některé situace, které už dělal, se snažil vynechat nebo fotit jinak. Případně si k focení vybral jiná místa, situace, kde v danou chvíli ještě nebyl. Použil i některá další formální řešení — s vědomím, že daná scéna je focena např. na širokoúhlou ohniskovou vzdálenost, zkusil příště použít jinou ohniskovou vzdálenost (např. v rozsahu teleobjektivu). Pokaždé v Lelowě se autorovi podaří vyfotografovat něco, co se mu dříve z různých důvodů nepovedlo.

Arkadiusz Ławrywianiec se o díle Agnieszky Traczewské (kterou jsem již zmínil v předchozích kapitolách) vyjadřuje velmi pozitivně. Kromě uměleckých kvalit této fotografky si Ławrywianiec cení především důslednosti při fotografování chasidské židovské komunity od Traczewské. Zabývá se tímto tématem mnoho let, stejně jako Ławrywianiec.

Autor zdůrazňuje, že Traczewska jako žena to měla při fotografování této komunity těžší situaci než muži, což prostě vyplývá z principů židovského náboženství. Neměla přístup na všechna místa, kam měli muži. Chasidská komunita prakticky vylučuje zveřejňování snímků žen, muži nesmí mluvit s cizími ženami (které nejsou jejich blízkými příbuznými).

3.5. Další témata ve tvorbě Arkadiusze Ławrywianiece a další oblasti činnosti

Nápady na jiné projekty se mimo jiné u autora objevily během právce v novinách. Hledal pro sebe zajímavá témata. Ławrywianiec přiznává, že mimo jiné rád fotografoval v takových místech jako divadlo nebo balet. Taková místa ho zajímala jak ze strany jeviště — diváka i zákulisí, dění v zákulisí, přípravy na představení —– podívanou.

Obecně se většina tvorby Arkadiusze Ławrywianiece zaměřuje na témata spojená s Horním Slezskem, lidmi žijícími v tomto regionu, ale také vírou — náboženstvím.

Autor se však neomezuje pouze na téma klasické tiskové reportáže – dokumentu. V jeho tvorbě se můžeme setkat i s kreativní fotografií, jako je focení aktu, portrétní fotografie, nebo se stalo, že pořizoval takzvané „street photo“[43]. Také se dokumentární fotografie protínala s portrétní fotografií atp.

V portfoliu Ławrywianiece najdeme mimo jiné taková témata — cykly jako: „Zebrzydowská kalvárie Velikonoční triduum“, „Svátek Božího těla Lipiny“, „Barborka“,

Katowice, „Barbórka“, 2009, foto: Arkadiusz Ławrywianiec

43 „Street photo“ — pouliční fotografie, typ fotografie, jehož tématem jsou náhodné, správně zachycené záběry ze života na ulici. Je to disciplína na pomezí reportážní a umělecké fotografie. Obvykle nesouvisí s konkrétní událostí.

„Baletní škola v Bytomi“, 2003, foto: Arkadiusz Ławrywianiec

„Kovář“, foto: Arkadiusz Ławrywianiec

„Ferdynand Szypuła“, 2010, foto: Arkadiusz Ławrywianiec

„Expedice za úhlím“, „Černouhelný důl Makoszowy rozlučková Barborka“, „Poslední slezský kovář“, „Akt“, „Pouliční fotografie“, „Baletní škola v Bytomi“, „Zrození vitráže“, „Záhady pracovny“.

Při svém hledání našel Arkadiusz Ławrywianiec mimo jiné cestu do Baletní školy[44] v Bytomi. Autor byl hnán zvědavostí, jak se umělci — tanečníci dostali do takové formy, jako během vystoupení na pódiu před publikem. Autor zmiňuje, že už předtím věděl o existenci této školy v Bytomi a rozhodl se tam fotit. Zavolal do školy v Bytomi s návrhem na focení. Byl to delší materiál, neomezený na jednu krátkou návštěvu školy. s tímto tématem autor pracoval půl školního roku (protože to byla škola, kde probíhala normální výuka jako na jiných školách), navštívil toto místo několikrát.

Tento projekt pochází z let 2003–2004 a byl vyroben s analogovým fotoaparátem v černé a bílé.

44 Všeobecná baletní škola v Bytomi Ludomira Różyckiego v Bytomi — státní baletní škola sestávající ze základní školy a střední školy založená v roce 1946 v Sosnowci.

Je třeba zdůraznit, že Baletní škola v Bytomi je velmi známou a oceňovanou školou. Autor se tam také snažil fotit „neinvazivním“ způsobem, snažil se nerušit hlavní postavy svých fotek při hodinách, lekcích, cvičeních.

Jeden z posledních širších projektů, kterých se Arek ujal, má pracovní název „Náboženství s paragrafem“. Tento cyklus probíhá především ve věznicích v Ciągowicích, kde se konala křížová cesta, obřad Božího těla. Byl to vlastně první takový případ v Polsku, kdy se křížová cesta konala ve vězení.

Arek náhodou uslyšel během konference o vězeňském systému ve věznicích ve Wojkowicích, že ve věznicích v Ciągowicích se má konat křížová cesta, které se zúčastní místní vězni.

Arek navštívil věznice v Ciągowicích celkem několikrát. Během jeho pobytů ve věznicích se objevovaly nové nápady a nová témata a ukázala se jako vývojová.

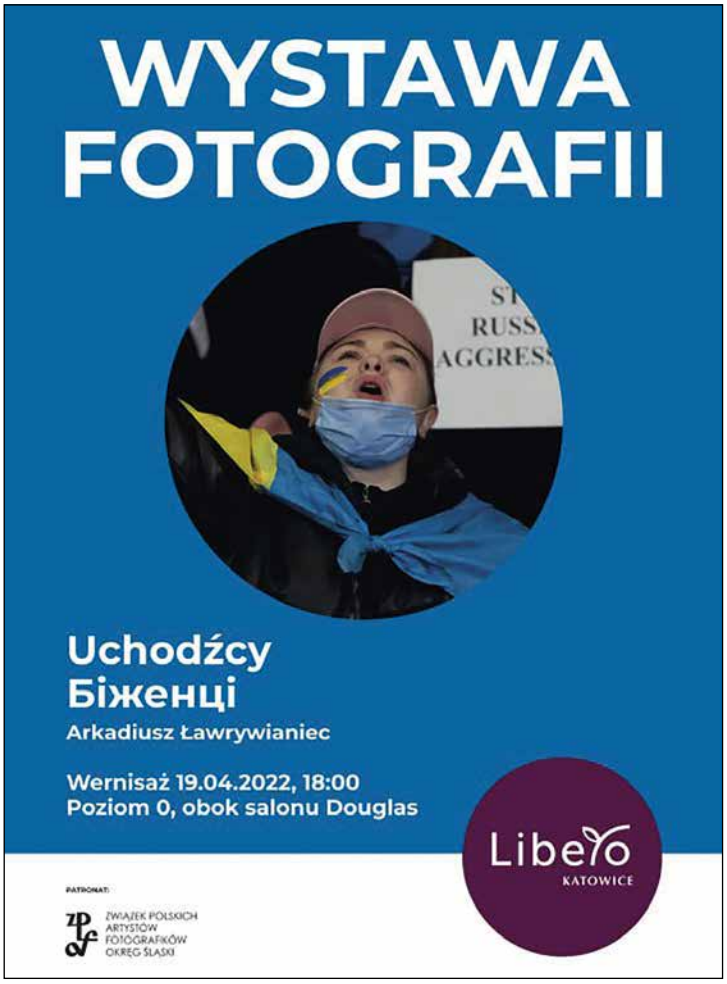
Ciągowice, Nápravné zařízení, 2017, foto: Arkadiusz Ławrywianiec

Ciągowice, Nápravné zařízení, 2017, foto: Arkadiusz Ławrywianiec

Ławrywianiec také vytvořil sérii fotografií věnovaných tématu moru v Katovicích. okumentoval mimořádný, pandemický každodenní život Katovic. Tenhle cykl s názevem „Místo K.“ byl představen Galerii ZPAF v Katovicích v roce 2021. První fotku pořídil, když bylo oznámeno, že se virus dostal do Polska a u prvního pacienta byl diagnostikován koronavirus.

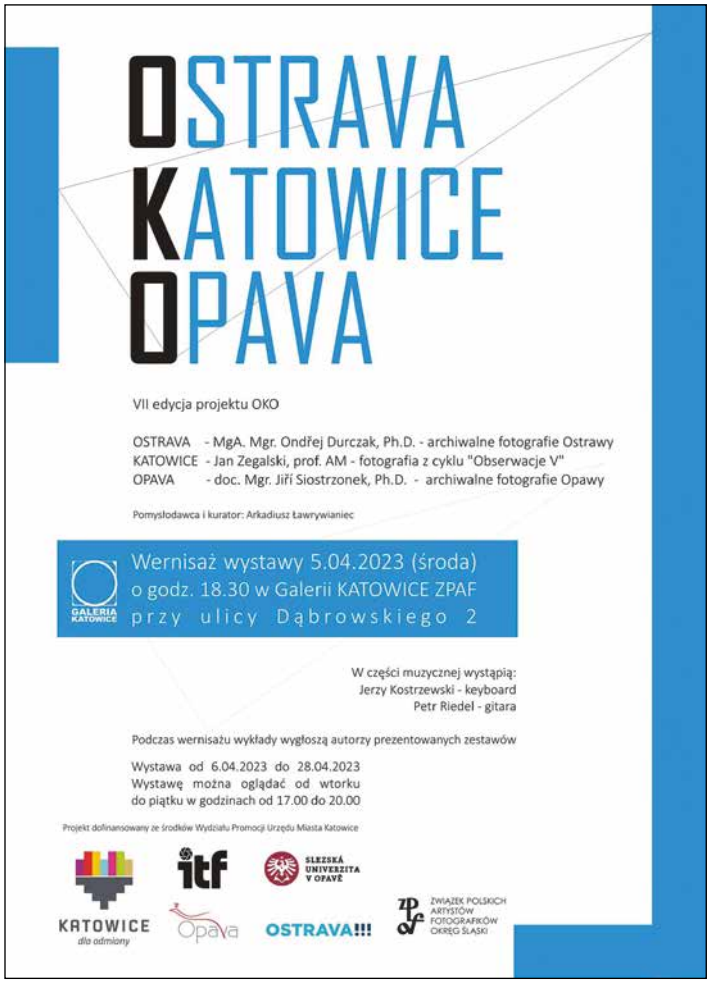
Ławrywianiec také reagoval, když vypukla válka na Ukrajině a v Polsku — do Katovic začali přicházet první uprchlíci. Práce s tímto tématem se stala cyklem a pak vznikla i výstava „Uprchlíci“, jejíž vernisáž se konala v Obchodním centru „Libero“ v Katovicích v dubnu 2022.

Katovice, 2022, plakát k výstavě fotografií „Uprchlíci“

Za zmínku stojí, že Arkadiusz Ławrywianiec je také autorem a spoluautorem výstav v Polsku i v zahraničí (Francie, Česká republika, Makedonie, Německo). V letech 2011 a 2013 byl stipendistou Maršála Slezského vojvodství v oblasti kultury, v roce 2011 obdržel Cenu starosty města Katowice v oblasti kultury. Je původcem cyklu mezinárodních výstav „OKO Ostrava – Katowice – Opava“ a cyklu kolektivních výstav Slezského okresu ZPAF „Povědomí záběru“.

Arkadiusz Ławrywianiec pořádá řadu setkání s názvem „Pojďme si promluvit o…“ v Galeria Katowice ZPAF Slezský okres. Je spoluautorem reaktivované soutěže Slezská

Katovice, ZPAF, 2023, plakát k výstavě „Ostrava Katowice Opava“

tisková fotografie pořádané Slezskou knihovnou, ve které byl v letech 2006, 2017, 2018 a 2019 porotcem a v letech 2020, 2021 a 2022 předsedou poroty. V letech 2019 a 2020 byl porotcem v soutěži polské sportovní fotografie. Od roku 2021 je členem mezinárodního kolektivu fotografů Horizons Collectif. Zabývá se především reportáží a fotografickým dokumentem. Je autorem fotoalb: Záhady pracovny a Kiduszin Nisuin.

Od samého počátku, tedy od roku 1998, dokumentuje Národní festival režijního umění „Interpretace“. Výsledkem této práce bylo mimo jiné vydání alba v roce 2008 kulturní institucí Estrada Śląska s názvem „Interpretace 1998–2008“.

Zdokumentoval většinu ročníků divadelního festivalu A‘PART.

Také jsme měli možnost blíže poznat autora při setkání v sídle ZPAF v Katovicích dne 22. března 2023 v rámci cyklu „Poznejme se“[45].

Setkání moderoval Antoni Kreis. Autor vyprávěl a divákům představil několik dlouhodobých cyklů.

S díly Arkadiusze Ławrywianiece se můžeme seznámit také díky jeho webovým stránkám „areklawrywianiec.com“.[46]

Katowice, 2012, Fotografická výstava „Portréty umělců“, foto: Beata Mendrek-Mikulska

45 http://zpaf.katowice.pl/…/spotkanie-z-arkadiuszem…/

46 https://areklawrywianiec.com

4. ÚČAST NA VÝSTAVÁCH A SOUTĚŽÍCH, OCENĚNÍ A VYZNAMENÁNÍ

4.1. Kolektivní výstavy:

1992	
1992	„Zwierciadło nijakie” — MDK Opole
1993	
1993	„Fotografie Portretowe” — Klub Akademicki WSP Opole
1994	
1994	„Opolskie Pejzaże” — Klub Akademicki WSP Opole
1994	Udział w wystawie pokonkursowej II edycji „Konkursu Polskiej Fotografii Prasowej” zdjęcie „Porzucona”
1996	
1996	„W obiektywie Śląskich Fotoreporterów” — Muzeum Śląskie Katowice
1997	
1997	„Wielka Woda” — EMPIK Katowice
2000	
2000	Targi Książki — Frankfurt
2000	„Teatr światłem malowany” — Biblioteka Śląska Katowice
2001	
2001	„Teatr światłem malowany” — Teatr Cogitatur Katowice
2001	„Teatr światłem malowany” — Spółdzielczy Dom Kultury Tęcza Tychy
2002	
2002	„Teatr światłem malowany” — Dom Kultury Szopienice Katowice
2002	„Teatr światłem malowany” — XIII Międzynarodowy Festiwal Teatralny na Granicy — Dom Narodowy Cieszyn

2002	
2002	„Galeria bezdomna” — Galeria Szyb Wilson Katowice
2002	„Chasyd Żyd pobożny” — Miejski Dom Kultury Zawodzie
2003	
2003	„Chasyd Żyd pobożny” — Miejska Biblioteka Publiczna Lelów
28.11.2003 – 14.12.2003	„Chasyd Żyd pobożny” — SCKM Galeria „Atelier” Kraków – Kazimierz
2004	
11.12.2003 – 22.01.2004	„Śląska Fotografia Prasowa” — Biblioteka Śląska Katowice
2004	„Galeria bezdomna” — Galeria Szyb Wilson Katowice
2004	„Euroart 2004” — Galeria Szyb Wilson Katowice. Ekspozycja z okazji przystąpienia Polski do Unii Europejskiej (01 maja – 03 maja)
2004	Festiwal Era Nowe Horyzonty — wystawa fotografii poświęcona Kazimierzowi Kutzowi – Cieszyn
2004	Nagroda Starosty Koszalińskiego w Przeglądzie Fotografii Polskiej i Europejskiej „Złota Muszla” Koszalin 2004 za zdjęcia „Ostatni śląski kowal”
2005	
2005	„Polska — Polen” Neumunster, Hamburg — Wystawa w ramach Roku Polski w Niemczech zorganizowana przez Konsulat Generalny RP w Hamburgu i Bałtyckie Towarzystwo Fotograficzne w Koszalinie
2005	Wyróżnienie w I edycji Wielkiego Konkursu Fotograficznego National Geographic „Kultura” kategoria Profesjonaliści za zdjęcie „Teatr”
2005	Wyróżnienie w III edycji konkursu fotograficznego Plusy Kościoła pt.: „Tajemnice chleba” organizowanego przez Radio PLUS w Opolu za zdjęcia z uroczystości Bożego Ciała w Lipinach
2006	
2006	Nagroda Publiczności w III edycji wystawy „Śląska Fotografia Prasowa 2005”
2008	
2.03.2008 – 9.03.2008	„Interpretacje w obiektywie” — Galeria Rondo Sztuki Katowice wystawa indywidualna

2009	
03.2009	W wystawie w VI edycji „Śląska Fotografia Prasowa 2008”
10.03.2009 – 31.03.2009	„Kobiety oczami mężczyzny” — Biblioteka Śląska wystawa indywidualna 45 portretów kobiet realizowanych do dodatku: „Oczami Kobiety” wydawanego przez Dziennik Zachodni
2009	„BZWBK Press Foto 2009” — Kategoria Cywilizacja — II miejsce za fotoreportaż „Powstawanie witrażu”
2010	
2010	Konkurs „ Ginące zawody” — III miejsce za zdjęcie „Ostatni Śląski kowal”
26.10.2010	Przyjęcie w poczet członków ZPAF, wprowadzający: Antoni Kreis, Arkadiusz Gola, nr legitymacji 1066
3.11.2010 – 30.11.2010	„Katowice Cmentarz Żydowski Kozielska” — wystawa poplenerowa członków Okręgu Śląskiego ZPAF Galeria Katowice ZPAF
3.12.2010 – 17.12.2010	Wystawa pokonkursowa XV Ogólnopolskiego Konkursu Fotografii „Portret”
2011	
.03.2011 – 31.03.2011	„Śląska Fotografia Prasowa 2010” Wystawa pokonkursowa Biblioteka Śląska, Katowice
2011	Śląska Fotografia Prasowa 2010 II nagroda za: cykl pt. „Powódź w Bieruniu”
6.04.2011 – 3.05.2011	„Chasydzi w Lelowie” Galeria Katowice ZPAF
29.07.2011 – 31.08.2011	„Chasydzi w Lelowie” Galeria Parter Kłodzko
20.09.2011 – 30.10.2011	„Ponad podziałami” Arcades de Hotel de Ville Saint-Etienne Francja. Wystawa była eksponowana w Espace international — Arcades de l’Hôtel de Ville. Wystawa trwała od 20.09 do 30.10.2011 adres: Ville de Saint-Etienne / Saint-Etienne City Council Hôtel de Ville. BP 503. 42007 Saint-Etienne cedex 1
30.09.2011 – 21.10.2011	„Przestrzenie natury” Muzeum Miejskie „Sztygarka” Dąbrowa Górnicza. Wystawa poplenerowa Okręgu Śląskiego Związku Polskich Artystów Fotografików
04.10.2011 – 26.10.2011	„Chasydzi w Lelowie” Cieszyński Ośrodek Kultury „Dom Narodowy” Wystawa towarzyszyła Dniom Kultury Żydowskiej
18.11.2011 – 11.12.2011	„XIV Sosnowieckie Spotkania Artystyczne” Zamek Sielecki Galeria Extravagance. Wystawa poplenerowa. Plener odbył się w Bieszczadach

2011	
26.11.2011	„Nasze współczesne Katowice” Rautenstrauch — Jest museum Kolonia Niemcy. Jednodniowa zbiorowa wystawa towarzysząca obchodom 20-lecia współpracy partnerskiej miast Katowice i Kolonia. Wystawa fotografii „Nasze współczesne Katowice”. Wybór zdjęć nadesłanych przez Związek Polskich Artystów Fotografików Okręg Śląski. Miejsce: Rautenstrauch-Joest Museum. Cäcilienstraße 29-33, 50676 Köln
2012	
3.01.2012 – 31.01.2012	„Portrety twórców” Biblioteka Śląska Katowice
4.01.2012 – 15.02.2012	„Chasydzi w Lelowie” Miejski Ośrodek Kultury Dział Kultury Dawnej Sławków
11.01.2012 – 5.02.2012	„Śląskie zmiana 2011” Centrum Kultury Katowice. Wystawa zbiorowa
7.03.2012 – 15.03.2012	„Śląska Fotografia Prasowa 2011” Wystawa pokonkursowa Biblioteka Śląska Katowice
4.04.2012 – 30.04.2012	„Wystawa zbiorowa członków Okręgu Śląskiego ZPAF” Galeria Katowice ZPAF
5.05.2012 – 13.05.2012	„Chasydzi w Lelowie” Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego Mikołów
9.05.2012 – 31.05.2012	„Portrety twórców” Galeria Katowice ZPAF
20.06.2012 – 30.06.2012	„Współodczuwanie — Dialog” wystawa zbiorowa Galeria Katowice ZPAF
30.06.2012	Industriada. Wystawa wykładowców i słuchaczy Policealnej Szkoły Fotograficznej Fotoedukacja Browar Obywatelski Tychy 5 prac
30.06.2012	Sidle show „Chasydzi w Lelowie” Muzeum Śląskie w ramach cyklu „Teatralium” „Pogranicza kultur”
9.11.2012 – 30.11.2012	„Portrety twórców” Galeria Art Foto Regionalnego Ośrodka Kultury w Częstochowie
13.10.2012	Spotkanie autorskie w Policealnej Szkole Fotograficznej Fotoedukacja
10.2012	„Katowice – Koln” wystawa miast partnerskich
18.12.2012	Udział w aukcji charytatywnej na rzecz dzieci z katowickich domów dziecka. Miejsce aukcji Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka 2 zdjęcia
2013	
20.12.2013	Promocja albumu „Tajemnice Pracowni” Biblioteka Śląska

2014	
7.05.2014 – 31.05.2014	„Blisko nas” wystawa indywidualna Galeria Katowice ZPAF OŚ
9.05.2014	Kino Światowid wystawa zdjęć fotografii ulicznej i prelekcja o fotografii artystycznej podczas premiery filmu „Szukając Vivian Maier”
5.11.2014 – 28.11.2014	„dalej” Wystawa zbiorowa fotografii Galeria Katowice ZPAF Okręg Śląski
2015	
28.02.2015	X Śląski Maraton Fotograficzny Fotoedukacja, Siemianowice Śląskie Park Tradycji
2016	
2.04.2016 – 30.04.2016	„Tajemnice pracowni” Galeria Teatru Korez *https://www.zpaf.pl/aktualnosci/al-tajemnice-pracowni-gtkorez/ http://portalkatowicki.pl/kultura/sztuki-wizualne/wystawy/5575-arkadiusz-lawrywianiec-tajemnice-pracowni-tworca-i-jego-dzielo*
2017	
19.01.2017 – 15.02.2017	„Blisko nas” wystawa indywidualna Centrum Kultury Śląskiej w Nakle Śląskim *http://cekus.pl/node/868 http://www.zpaf.katowice.pl/polecamy-2/ http://religie.wiara.pl/doc/3657195.Blisko-nas-Zydzi-w-fotografii*
1.02.2017 – 20.03.2017	„Chasydzi w Lelowie” wystawa indywidualna Muzeum Skalickiej w Ustroniu *www.facebook.com/photo.php?fbid=10211976998682998&-set=pcb.10211977024123634&type=3&theater http://www.skalickamuzeum.pl/chasydzi/*
23.02.2017, 07.03.2017	Juror w konkursie „Śląska Fotografia Prasowa 2016” organizowanym przez Bibliotekę Śląską i Syndykat Dziennikarzy Województwa Morawsko-Śląskiego i Ołomunieckiego
28.02.2017	Juror w Międzynarodowym Festiwalu i Konkursie Kalendarzy 2017 organizowanym przez One Media Group i Agir Art.
11.04.2017	Juror w Międzynarodowym Konkursie Cyberfoto 2017
30.08.2017	Wernisaż wystawy w ramach autorskiego projektu „OKO Ostrava-Katowice-Opava” *https://youtu.be/aeQeS5tQhDo http://itf.cz/index.php?text=755-vystava-fotografii-autoru-z-ostravy-katovic-a-opavy-v-galerii-zpaf-v-katovicich http://itf.cz/index.php?text=756-video-micha-a-szalasta-z-vystavy-oko-ve-zpaf-v-katovicich*

2017	
24.11.2017 – 1.12.2017	„Genius Loci 2 — Kielce” Biuro Wystaw Artystycznych w Kielcach oraz organizator: Związek Polskich Artystów Fotografików Oddział Świętokrzyski *http://www.bwakielce.art.pl/event/genius-loci-2-kielce*
2018	
3.01.2018 – 31.01.2018	„Blisko nas” wystawa indywidualna Fila nr 32 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Katowicach *https://www.facebook.com/ZywaBibliotekaKatowice/photos/a.433392510182187.1073741828.423930974461674/766229773565124/?type=3&theater* *http://mbp.katowice.pl/aktualnosci/438-tydzien-kultury-zydowskiej-w-miejskiej-bibliotece-publicznej-w-katowicach-13-19-stycznia-2018-r* *http://pelniakultury.pl/wydarzenia/pokaz/16152/Tydzien_Kultury_Zydowskiej_w_Miejskiej_Bibliotece_Publicznej_w_Katowicach*
16.01.2018	Juror w konkursie Tychy Press Photo
2.2018	Juror w konkursie Śląska Fotografia Prasowa 2017
19.01.2018 – 17.03.2018	„Chasydzi w Lelowie” wystawa indywidualna Muzeum w Raciborzu *http://itf.cz/index.php?text=888-arkadiusz-awrywianiec-chasydzi-w-lelowie* *https://raciborz.com.pl/2018/01/10/chasydzi-w-lelowie-muzeum-zaprasza-na-wystawe-fotografii-arkadiusza-lawrywianca.html* *http://muzeum.raciborz.pl/wystawy/chasydzi-w-lelowie/* *http://www.silesiakultura.pl/r/miasta/raciborz/chasydzi-w-lelowie*
10.05.2018 – 17.06.2018	„Metropolia” wystawa zbiorowa w Muzeum Historii Katowic
31.05.2018 – 20.06.2018	„OKO” II edycja autorskiego projektu Ostrava – Katowice – Opava. Galeria Kupe Opava, wystawa zbiorowa Vratislav Varmuža — grafika cyfrowa (Ostrava), Renata Bonczar — malarstwo (Katowice), Marek Malůšek — fotografia (Opava) *http://www.zpaf.katowice.pl/* *http://www.zpaf.katowice.pl/wydarzenia/projekt-oko-druga-odslona-galeria-kupe-w-opawie-31-05-2018-fot-m-j-arkadiusz-lawrywianiec/* *http://www.kupecko.cz/cz/program/v-varmuza-r-bonczar-m-malusek* *https://www.facebook.com/ZPAF_okr%C4%99g-%C5%9Bl%C4%85ski-246859038830401/*

2019	
10.01.2019	Spotkanie z cyklu „Salon sztuk” prof. Jacek Rykała i Arkadiusz Ławrywianiec. Prowadzenie: Krzysztof Korwin-Piotrowski Muzeum Historii Katowic Oddział Teatralno-Filmowy, Katowice
6.02.2019	Spotkanie w ramach Akademii Fotografii „Od środka. Fotograf zamkniętej społeczności. Arkadiusz Ławrywianiec”, Centrum Edukacji Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu
28.02.2019	Juror w konkursie Śląska Fotografia Prasowa 2018
29.03.2019	Juror w konkursie Cyberfoto 2019
5.06.2019 – 28.06.2019	Projekt OKO III edycja autorskiego projektu Ostrava – Katowice – Opava wystawa zbiorowa Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz w Ostrawie. Iva Krupicová — grafika (Ostrava), Rafał Klimkiewicz — fotografia (Katowice) techniki kombinowanej Marcela Mrázková — technika kombinowana (Opava) *http://zpaf.katowice.pl/wydarzenia/projekt-oko-trzecia-odslona-urad-mestskeho-obvodu-moravska-ostrava-a-privoz-w-ostrawie-05-06-2019-fot-iwona-germanek-rene-stejskal-ryszard-klimkiewicz/* *https://youtu.be/_C-zu2975pw*
6.09.2019 – 27.09.2019	Wystawa zbiorowa fotografii członków Okręgu Śląskiego ZPAF “Spotkania“ z okazji 40 lecia Galerii Katowice. *http://zpaf.katowice.pl/wydarzenia/wystawa-zbiorowa-fotografii-czlonkow-okregu-slaskiego-zpaf-spotkania-z-okazji-40-lecia-galerii-katowice-06-09-2019-fot-krzysztof-szlapa/* *https://www.youtube.com/watch?v=_d9GKHBSVwo*
13.09.2019 – 15.09.2019	„Śląsk” zbiorowa wystawa członków Okręgu Śląskiego ZPAF w ramach XXXII Dni Fotografii w Świdnicy
10.10.2019 – 1.12.2019	Zbiorowa wystawa Genius Loci Katowice — Duch Miejsca wystawa w Galerii 5 Katowice Miasto Ogrodów.
11.10.201 – 12.11.2019	Zbiorowa wystawa fotografii członków Okręgu Śląskiego ZPAF „Świadomość ciała” z cyklu „Świadomość kadru”. Centrum Kultury Śląskiej w Nakle Śląskim. Kurator i autor. *http://zpaf.katowice.pl/wydarzenia/zbiorowa-wystawa-fotografii-czlonkow-okregu-slaskiego-zpaf-swiadomosc-ciala-11-10-2019-fot-alicja-lawrywianiec-magdalena-zaton-krzysztof-szlapa-arkadiusz-lawrywianiec/*
2020	
7.05.2020	Juror w konkursie Cyberfoto 2020

2020	
6.08.2020 – 28.08.2020	Projekt OKO IV edycja autorskiego projektu Ostrava – Katowice – Opava wystawa zbiorowa Oľga Moravcová — grafika (Ostrava), Jolanta Barnaś — malarstwo z cyklu „Wierzyć” (Katowice) oraz Zdeňka Pavlíčková — rysunek (Opava). Galeria Katowice ZPAF *https://youtu.be/cDNUhpE-itw* *https://youtu.be/mxirChtcbXQ* *https://youtu.be/Mij9_qIbmGs* *http://zpaf.katowice.pl/wydarzenia/iv-edycja-projektu-oko-wreczenie-brazowych-medali-zasluzony-kulturze-gloria-artis-jakubowi-byrczkowi-i-jerzemu-lakomskiemu-06-08-2020-fot-beata-mendrek/*
31.08.2020	Juror w konkursie Kreatywne Zabrze
16.09.2020 – 2.10.2020	Poplenerowa wystawa fotografii „Ostrava Vitkovice”. Galeria Katowice ZPAF Kurator, organizator pleneru. *http://zpaf.katowice.pl/wydarzenia/ostrava-vitkovice-wystawa-poplenerowa-16-09-2020-fot-arkadiusz-gola/*
10.10.2020	Zbiorowa wystawa fotografii „Pokolenia” w ramach projektu „Fotografia jako pomost miedzy pokoleniami”. Galeria Katowice przy ZPAF Okręg Śląski w Katowicach ul. Św. Jana 10 (II piętro). *http://zpaf.katowice.pl/wydarzenia/zbiorowa-wystawa-fotografii-pokolenia-w-ramach-projektu-fotografia-jako-pomost-miedzy-pokoleniami-10-10-2020/*
16.10.2020 – 15.11.2020	Zbiorowa wystawa fotografii członków Okręgu Śląskiego ZPAF „Kolorowy konterfekt” z cyklu „Świadomość kadru”. Centrum Kultury Śląskiej w Nakle Śląskim. Kurator i autor.
20.10.2020	Juror w konkursie Polskiej Fotografii Sportowej 2020
27.11.2020	Juror w konkursie Śląska Fotografia Prasowa 2019
2021	
18.02.2021 – 26.02.2021	Zbiorowa wystawa fotografii „Pokolenia” w ramach projektu „Fotografia jako pomost miedzy pokoleniami”. Galeria Katowice ZPAF *http://zpaf.katowice.pl/news/zbiorowa-wystawa-fotografii-pokolenia-w-ramach-projektu-fotografia-jako-pomost-miedzy-pokoleniami/*
24.02.2021 – 28.03.2021	„Chasydzi w Lelowie” Białostockie Ośrodku Kultury Centrum im. Ludwika Zamenhofa *http://zpaf.katowice.pl/news/wystawa-fotografii-arkadiusz-lawrywianiec-chasydzi-w-lelowie-w-bialostockim-osrodku-kultury-centrum-im-ludwika-zamenhofa/*

2021	
03.03.2021 – 31.03.2021	„Miejsce K.” Galeria Katowice *http://zpaf.katowice.pl/news/wystawa-fotografii-arkadiusz-lawrywianiec-miejsce-k/* *http://zpaf.katowice.pl/wydarzenia/wystawa-fotografii-arkadiusz-lawrywianiec-miejsce-k-03-03-2021-fot-krzysztof-szlapa/* *https://www.eska.pl/slaskie/wystawa-pt-miejsce-k-czyli-pandemiczne-katowice-w-obiektywie-arkadiusza-lawrywianca-aa-zui4-h4js-dCZz.html* *https://katowice.naszemiasto.pl/katowice-w-czasach-zarazy-w-obiektywie-arkadiusza/ar/c1-8168681* *https://www.youtube.com/watch?v=9UN14dVHCtw*
15.05.2021 – 27.06.2021	Wystawa podsumowująca XXIII Sosnowieckie Spotkania Artystyczne „Światłoczułość” Pałac Schoena w Sosnowcu *https://www.muzeum.org.pl/wystawa-xxiii-sosnowieckich-spotkan-artystycznnych-swiatloczulosc/* *https://www.muzeum.org.pl/wystawa-swiatloczulosc-przedluzona-do-30-czerwca/*
24.08.2021	Juror w konkursie Kreatywne Zabrze
20.09.2021 – 21.11.2021	„Głosy” Niegaleria Teatr Zagłębia w Sosnowcu realizacja Sosnowieckie Centrum Sztuki — Zamek Sielecki *http://zpaf.katowice.pl/news/wystawa-fotografii-arkadiusz-lawrywianiec-glosy/* *https://teatrzaglebia.pl/niegaleria-juz-otwarta/*
26.10.2021 – 30.11.2021	Zbiorowa wystawa fotografii członków Okręgu Śląskiego ZPAF „Fotografia dokumentalna” z cyklu „Świadomość kadru”. Centrum Kultury Śląskiej w Nakle Śląskim. Kurator i autor. *http://zpaf.katowice.pl/wydarzenia/zbiorowa-wystawa-fotografii-czlonkow-okregu-slaskiego-zpaf-fotografia-dokumentalna-z-cyklu-swiadomosc-kadru-26-10-2021-fot-alicja-arkadiusz-lawrywianiec/*
9.11.2021	Juror w konkursie Katowice w obiektywie
10.11.2021 – 21.12.2021	Projekt OKO V edycja autorskiego projektu Ostrava – Katowice – Opava wystawa zbiorowa, Lukáš Horký — fotografia (Ostrava), Arkadiusz Ławrywianiec — fotografia (Katowice) oraz Jindřich Štreit — fotografia (Opava). Galeria Kupe Opava. *http://zpaf.katowice.pl/news/v-edycja-projektu-oko-ostrava-katowice-opava/* *http://zpaf.katowice.pl/wydarzenia/v-edycja-projektu-oko-ostrava-katowice-opava-galeria-kupe-opava-10-11-2021-fot-alicja-arkadiusz-lawrywianiec/*
15.11.2021	Przewodniczący jury w konkursie Śląska Fotografia Prasowa 2020

2021	
18.11.2021 – 19.12.2021	Wystawa Instytut Twórczej Fotografii Uniwersytetu Śląskiego w Opawie „Trzy dekady” w Galerii BWA w Katowicach. *http://zpaf.katowice.pl/news/wystawa-instytut-tworczej-fotografii-uniwersytetu-slaskiego-w-opawie-trzy-dekady-w-galerii-bwa-w-katowicach/*
2022	
5.01.2022 – 28.01.2022	„Obecni” zbiorowa wystawa fotografii członków Okręgu Śląskiego ZPAF Galeria Katowice ZPAF *http://zpaf.katowice.pl/news/obecni-zbiorowa-wystawa-fotografii-czlonkow-okregu-slaskiego-zpaf/* *http://zpaf.katowice.pl/wydarzenia/obecni-zbiorowa-wystawa-fotografii-czlonkow-okregu-slaskiego-zpaf-05-01-2022-fot-krzysztof-szlapa/* *https://www.youtube.com/watch?v=PrjG8r-Lmac&t=48s*
2.02.2022 – 25.02.2022	„Chasydzi w Lelowie” Galeria Katowice ZPAF *http://zpaf.katowice.pl/news/wystawa-fotografii-arkadiusz-lawrywianiec-chasydzi-w-lelowie/* *http://zpaf.katowice.pl/wydarzenia/wystawa-fotografii-arkadiusz-lawrywianiec-chasydzi-w-lelowie-recenzja-i-fotorelacja-leszka-gorskiego/* *http://zpaf.katowice.pl/wydarzenia/arkadiusz-lawrywianiec-chasydzi-w-lelowie-02-02-2022-fot-krzysztof-szlapa/*
17.02.2022 –31.03.2022	„Tożsamość” wystawa podsumowująca XXIV Sosnowieckie Spotkania Artystyczne, które odbyły się w sierpniu 2021 w Zamościu. Pałac Schoena w Sosnowcu *https://www.muzeum.org.pl/tozsamosc-xxiv-sosnowieckie-spotkania-artystyczne/*
19.04.2022 – 6.06.2022	„Uchodźcy — Біженці” Centrum Handlowe Libero Katowice *http://zpaf.katowice.pl/news/wystawa-fotografii-arkadiusz-lawrywianiec-uchodzcy-%D0%B1%D1%96%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96/*
5.05.2022 – 27.05.2022	**Zbiorowa wystawa fotografii i malarstwa „WOLNOŚĆ — СВОБОДА 2018 – 2022”** Galeria Katowice ZPAF Wystawa powstała w ramach 21 Sosnowieckich Spotkań Artystycznych, które odbyły się w maju 2018 roku we Lwowie. *http://zpaf.katowice.pl/news/zbiorowa-wystawa-fotografii-i-malarstwa-wolnosc-%D1%81%D0%B2%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D0%B4%D0%B0-2018-2022/* *http://zpaf.katowice.pl/bwg_gallery/zbiorowa-wystawa-fotografii-i-malarstwa-wolnosc-%d1%81%d0%b2%d0%be%d0%b1%d0%be%d0%b4%d0%b0-2018-2022-05-05-2022-fot-julia-guzik-zbigniew-podsiadlo/* *http://zpaf.katowice.pl/wydarzenia/zbiorowa-wystawa-fotografii-i-malarstwa-wolnosc-%d1%81%d0%b2%d0%be%d0%b1%d0%be%d0%b4%d0%b0-2018-2022-05-05-2022-fot-teresa-solarz/*

2022	
23.08.2022	Juror w konkursie Kreatywne Zabrze
28.10.2022	Juror w konkursie Katowice w Obiektywie
7.11.2022	Przewodniczący jury w konkursie Śląska Fotografia Prasowa 2021
8.11.2022 – 30.11.2022	Projekt OKO VI edycja autorskiego projektu Ostrava – Katowice – Opava wystawa zbiorowa, Milan Fiala — malarstwo (Ostrava), fotografii Beata Mendrek — fotografia (Katowice), Jitka Škarohlídová— malarstwo (Opava). Urząd Miasta Ostrawy Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, náměstí Dr. E. Beneše 555/6, 729 29 Ostrava. *http://zpaf.katowice.pl/news/projekt-oko-szosta-odslona-urad-mestskeho-obvodu-moravska-ostrava-a-privoz-w-ostrawie/ http://zpaf.katowice.pl/wydarzenia/projekt-oko-szosta-odslona-urad-mestskeho-obvodu-moravska-ostrava-a-privoz-w-ostrawie-08-11-2022-fot-ewa-liszka-arkadiusz-lawrywianiec/ https://youtu.be/uqEFxBP7_qE*
2023	
2.12.2022 – 27.02.2023	Zbiorowa wystawa fotografii członków Okręgu Śląskiego ZPAF „Siła detalu” z cyklu „Świadomość kadru”. Centrum Kultury Śląskiej w Nakle Śląskim. Kurator i autor. *http://zpaf.katowice.pl/news/zbiorowa-wystawa-fotografii-czlonkow-zpaf-okreg-slaski-sila-detalu-z-cyklu-swiadomosc-kadru-w-centrum-kultury-slaskiej-w-nakle-slaskim/ http://zpaf.katowice.pl/wydarzenia/zbiorowa-wystawa-fotografii-czlonkow-zpaf-okreg-slaski-sila-detalu-z-cyklu-swiadomosc-kadru-w-centrum-kultury-slaskiej-w-nakle-slaskim-02-12-2022-fot-dariusz-zak/*
2.03.2023 – 16.04.2023	„Dezyderata” wystawa podsumowująca XXV Sosnowieckie Spotkania Artystyczne, które odbyły się w sierpniu 2022 w Krynicy Zdrój. Pałac Schoena w Sosnowcu

4.2. Individuální výstavy:

1992	
1992	„Fotografie” — Galeria POL’ART Montpellier
1993	
1993	„Fotografie Portretowe” — Klub Akademicki WSP Opole
2008	
2.03.2008 – 9.03.2008	„Interpretacje w obiektywie” — Galeria Rondo Sztuki Katowice wystawa indywidualna
2011	
06.04.2011 – 03.05.2011	„Chasydzi w Lelowie” Galeria Katowice ZPAF
29.07.2011 – 31.08.2011	„Chasydzi w Lelowie” Galeria Parter Kłodzko
04.10.201 – 26.10.2011	„Chasydzi w Lelowie” Cieszyński Ośrodek Kultury „Dom Narodowy“ Wystawa towarzyszyła Dniom Kultury Żydowskiej
2012	
03.01.2012 – 31.01.2012	„Portrety twórców” Biblioteka Śląska Katowice
04.01.2012 – 15.02.2012	„Chasydzi w Lelowie” Miejski Ośrodek Kultury Dział Kultury Dawnej Sławków
05.05.2012 – 13.05.2012	„Chasydzi w Lelowie” Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego Mikołów
09.05.2012 – 31.05.2012	„Portrety twórców” Galeria Katowice ZPAF
30.06.2012	Sidle show „Chasydzi w Lelowie“” Muzeum Śląskie w ramach cyklu „Teatralium” „Pogranicza kultur”
09.11.2012 – 30.11.2012	„Portrety twórców” Galeria Art Foto Regionalnego Ośrodka Kultury w Częstochowie
2014	
07.05.2014 – 31.05.2014	„Blisko nas” wystawa indywidualna Galeria Katowice ZPAF OŚ
09.05.2014	Kino Światowid wystawa zdjęć fotografii ulicznej i prelekcja o fotografii artystycznej podczas premiery filmu „Szukając Vivian Maier”
2016	
2.04.2016 – 30.04.2016	„Tajemnice pracowni” Galeria Teatru Korez *https://www.zpaf.pl/aktualnosci/al-tajemnice-pracowni-gtkorez/* *http://portalkatowicki.pl/kultura/sztuki-wizualne/wystawy/5575-arkadiusz-lawrywianiec-tajemnice-pracowni-tworca-i-jego-dzielo*

2017	
19.01.2017 – 15.02.2017	„Blisko nas” wystawa indywidualna Centrum Kultury Śląskiej w Nakle Śląskim *http://cekus.pl/node/868* *http://www.zpaf.katowice.pl/polecamy-2/* *http://religie.wiara.pl/doc/3657195.Blisko-nas-Zydzi-w-fotografii*
01.02.2017 – 20.03.2017	„Chasydzi w Lelowie” wystawa indywidualna Muzeum Skalickiej w Ustroniu *www.facebook.com/photo.php?fbid=10211976998682998&set=pcb.10211977024123634&type=3&theater* *http://www.skalickamuzeum.pl/chasydzi/*
2018	
03.01.2018 – 31.01.2018	„Blisko nas” wystawa indywidualna Fila nr 32 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Katowicach *https://www.facebook.com/ZywaBibliotekaKatowice/photos/a.433392510182187.1073741828.423930974461674/766229773565124/?type=3&theater* *http://mbp.katowice.pl/aktualnosci/438-tydzien-kultury-zydowskiej-w miejskiej-bibliotece-publicznej-w-katowicach-13-19-stycznia-2018-r* *http://pelniakultury.pl/wydarzenia/pokaz/16152/Tydzien_Kultury_Zydowskiej_w_Miejskiej_Bibliotece_Publicznej_w_Katowicach*
19.01.2018 – 17.03.2018	„Chasydzi w Lelowie” wystawa indywidualna Muzeum w Raciborzu *http://itf.cz/index.php?text=888-arkadiusz-awrywianiec-chasydzi-w-lelowie* *https://raciborz.com.pl/2018/01/10/chasydzi-w-lelowie-muzeum-zaprasza-na-wystawe-fotografii-arkadiusza-lawrywianca.html* *http://muzeum.raciborz.pl/wystawy/chasydzi-w-lelowie/* *http://www.silesiakultura.pl/r/miasta/raciborz/chasydzi-w-lelowie*

2021	
24.02.2021 – 28.03.2021	„Chasydzi w Lelowie” Białostockie Ośrodku Kultury Centrum im. Ludwika Zamenhofa *http://zpaf.katowice.pl/news/wystawa-fotografii-arkadiusz-lawrywianiec-chasydzi-w-lelowie-w-bialostockim-osrodku-kultury-centrum-im-ludwika-zamenhofa/*
03.03.2021 – 31.03.2021	„Miejsce K.” Galeria Katowice *http://zpaf.katowice.pl/news/wystawa-fotografii-arkadiusz-lawrywianiec-miejsce-k/* *http://zpaf.katowice.pl/wydarzenia/wystawa-fotografii-arkadiusz-lawrywianiec-miejsce-k-03-03-2021-fot-krzysztof-szlapa/* *https://www.eska.pl/slaskie/wystawa-pt-miejsce-k-czyli-pandemiczne-katowice-w-obiektywie-arkadiusza-lawrywianca-aa-zui4-h4js-dCZz.html* *https://katowice.naszemiasto.pl/katowice-w-czasach-zarazy-w-obiektywie-arkadiusza/ar/c1-8168681* *https://www.youtube.com/watch?v=9UN14dVHCtw*
2022	
02.02.2022 – 25.02.2022	„Chasydzi w Lelowie” Galeria Katowice ZPAF *http://zpaf.katowice.pl/news/wystawa-fotografii-arkadiusz-lawrywianiec-chasydzi-w-lelowie/* *http://zpaf.katowice.pl/wydarzenia/wystawa-fotografii-arkadiusz-lawrywianiec-chasydzi-w-lelowie-recenzja-i-fotorelacja-leszka-gorskiego/* *http://zpaf.katowice.pl/wydarzenia/arkadiusz-lawrywianiec--chasydzi-w-lelowie-02-02-2022-fot-krzysztof-szlapa/*
2023	
26.05.2023 – 27.07.2023	Wystawa fotografii Arkadiusz Ławrywianiec „Yehoshua — Rabin” w Galerii Wysoka mieszczącej się w Sosnowcu przy ul. Wysokiej 9A *http://zpaf.katowice.pl/news/wystawa-fotografii-arkadiusz-lawrywianiec-yehoshua-rabin/*

5. INSPIRACE — TVORBA A BUDOUCNOST

Arkadiusz Ławrywianiec přiznává, že často pozoroval fotografické soutěže, zejména tiskovou fotografii. Sledoval, jaké fotky nafotili ostatní autoři, jaké práce posílají do soutěží. Na začátku své reportážní kariéry se seznámil s díly takových mistrů reportáže - dokumentu, jako byli Henri Cartier-Bresson nebo Robert Capa. Ocenil také fotografie Elliota Erwina, jeho humor nadhled nad životem.

Ławrywianiec přiznává, že ve Slezsku, kde pracuje mnoho vynikajících reportérů, byla silná konkurence. Vznikla silná komunita fotoreportérů a dokumentaristů. Zdůrazňuje však, že fotoreportéři mezi sebou soutěžili přátelsky. Zejména fotografové z Dziennik Zachodni a Trybuna Śląska, Gazeta Wyborcza, Super Ekspres atd.

Autor je stále velmi fotograficky aktivní. V posledních letech vzniklo několik fotografických cyklů, které jsou prezentovány na výstavách.

Arkadiusz Ławrywianiec neuzavřel témata spojená s židovskou komunitou. S jistotou lze říci, že toto téma pokračuje a dokonce se rozvíjí o nová témata (např. navazování kontaktu s Židovskou komunitou z Ostravy v ČR).

V souvislosti s pokračováním témat souvisejících s kulturou a židovskou komunitou by rád zamířil i do Izraele. Jak sám přiznává, moc času zatím nemá, ale doufá, že si takový výlet v budoucnu udělá. Jaký by byl pro autora tento výlet???

6. LITERATURA

- Małgorzata Niezabitowska, Tomasz Tomaszewki „Ostatni — współcześnie Żydzi polscy“, Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, Warszawa, 1993, ISBN 83-211-0609-2.
- Tadeusz Rolke, Simon Schama „Tu byliśmy — ostatnie ślady zaginionej kultury“, fotoTAPETA, Berlin Warszawa, 2008, ISBN-Nr. 978-83-61072-03-4.
- Agnieszka Traczewska „Powroty“, Narodowe Centrum Kultury, 2018.
- Roman Vishniac „Children of a Vanished World“, S.Mark Taper Foundation Imprint in Jewish Foundation, 1999, ISBN: 9780520221871
- Arkadiusz Gola „Poziom na dwa łamy“, Thesaurus Silesiae — Skarb Śląski, Katowice, 2015, ISBN 978-83-7164-837-3.
- Michał Szalast „Chasydzi w Lelowie“, 2017, https://www.youtube.com/watch?v=Q_Bv_tcHSq0
- Andrzej Grudzień „Fotoforma“, https://www.facebook.com/andrzej…/videos/430242935655378
- https://zpaf.pl/aktualnosci/gk-blisko-nas/
- https://areklawrywianiec.com

autor práce: **Dariusz Zakrzewski**
vedoucí práce: **MgA. Arkadiusz Gola, Ph.D.**
oponent práce: **doc. Mgr. Jiří Siostrzonek, Ph.D.**
foto na obálce: Lelów, 2020, Arkadiusz Ławrywianiec
Institut tvůrčí fotografie
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Slezská univerzita v Opavě
Opava 2023